

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel

helyben vagy vidékre postán:

Egy hóra . . . . . 40 kr.
 Negyedévre . . . . . 1 frt — kr.
 Félévre . . . . . 2 frt — kr.
 Egész évre . . . . . 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
 takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
 sek és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 10 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos petitorért egyszer . . . 6 kr.
 Háromszor és többször . . . . . 4 kr.
 Nyitórét 4 hasábos petitorért . . . 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és
 nyitórét . . . . . 30 kr.
 Reklamok soronként . . . . . 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
 takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

TÁVIRATOK.

Darányi miniszter.

Budapest, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Valóságos nagy és igaz meglepetést okozott ma a fővárosnak a hivatalos lap, mely Festetics gróf fölmentésével egyidejűleg Darányi Ignácnak földművelésügyi miniszterré kinevezését is közölte. A meglepetés különösen azért is nagy volt, mert a szabadelvű klub úgy tudta, hogy egyideig maga Bánffy vezette volna a megüritült tárca ügyeit. S a meglepetés annyira nagy volt, hogy maguk a földművelésügyi miniszterium tisztviselői is csak a hivatalos lapból tudták meg, hogy van már új miniszterük. De a meglepetés egyuttal örvendetes is, mert Darányi egyike azon kevés számú képviselőknek, akik a parlament minden pártja előtt egyenlően népszerűek. Munkás, lelkiismeretes férfiú s nagy tevékenysége a politikai életben túl is rendkívül sok teret és szakmán áldásos. Darányi Tisza Kálmánnak benső barátjai közé tartozik, különben pedig budai polgár s a főváros egyik legkedveltebb, legnépszerűbb alakja.

Széchenyi-ünnep a fővárosban.

Budapest, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Ma tartották meg az akadémia kistermében a Széchenyi-ünnepélyt, melyen nagy számú közönség jelent meg. Az ünnepi beszédet Lipthay Sándor tartotta, a ki Széchenyi érdemeit méltatta. A beszédet a közönség hosszan tartó éljenzéssel fogadta s az akadémia tagjai kézzorítással üdvözölték a szónokot, a kinek Thán Károly elnök köszönetet mondott.

Pártértekezlet.

Budapest, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Az országgyűlési, függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt értekezletet tartott az 1896-iki költségvetés tárgyában. Mülek L. előadó beszéde után a párt elhatározta, hogy a költségvetést általánosságban sem fogadja el. Ezután Helfy Ignác egy határozati javaslatot terjesztett elő, mely szerint a függetlenségi és 48-as párt az 1896-iki költségvetést még a részletes tárgyalás alapjául sem fogadja el. A párt ezt a határozati javaslatot, melyet Helfy Ignác képviselő fog előterjeszteni a Házban, elfogadta. Az Ugron-pártból Holló Lajos és Várady Károly képviselők jelentek meg azzal a felhívással, hogy a két függetlenségi és 48-as párt együttes ákeziót indítson az 1896-iki költségvetés tárgyalásakor. A párt ezt elfogadva, egyhangulag azt határozta, hogy a másik pártnak holnap tartandó ülésén Kossuth Ferencz és Mülek Lajos adják tudtul a költségvetésre vonatkozó ma hozott javaslatot és a kiegyezési ügyekben az országos mozgalom megindításának elvi fontosságát és szükségét.

Öngyilkos zeneakadémiai növendék.

Budapest, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Mayer Gyula csongrádi születésű zeneakadémiai növendék és IV. éves bölcsészethallgató ma reggel a császárfürdő egyik kabinjában mellbe lötte magát. Az életveszélyesen sérült felépüléséhez nincs remény. Tettének oka ismeretlen.

Hegyi Aranka szerződése.

Budapest, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Hegyi Aranka, miután pörét a Népszínház igazgatója ellen föltétlenül visszavonta, ismét visszaszerződött a Népszínházhoz, ahol öt havi szünetelés után a jövő héten ismét megkezdí szereplését.

Talált kincs.

Tolcsva, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Báró Waldbott Frigyes Tolcsván megvette a Lónyay-féle 30 holdas teljesen elhanyagolt szőlőt és azonnal hozzálátott annak megmunkálásához. Rigolizás közben — az ott dolgozó emberek — egy ósrégi nagy urnára akadtak, mely tele volt arany és ezüst pénzek és más értékes ékszerekkel. Most szorgalmasan ásának és kutatnak több kincs után.

Gerő Lina a nemzeti színházban.

Budapest, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Gerő Lina asszony, egyike a vidéki színházak legkedveltebb alakjainak, e héten kezdí meg vendégszereplését a Nemzeti színházban. Ugy tudjuk, hogy e vendégszereplés célja: szerződés, még pedig Lánczy Ilka asszony helyébe, aki 1896-tól fogva megszűnik a nemzeti színház tagja lenni, mivel a Vígszínházhoz szerződött.

Gyilkosság az utcán.

Szokolca, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Vakmerő gyilkosság történt fényes nappal, nyílt utcán. — A két társával gyanútlanul beszélgető Petsera Pált megtámadta és leszurta Prachlicska József földmives. A szerencsétlen Petsera menten halva rogyott össze. A gyilkost hosszas hajszá után elfogták és átadták a csendőrségnek.

Gázrobbanás.

Budapest, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) Ma délben a Nádor- és Zrinyi-utca sarkán levő jelzáló bankban az igazgató harmadik emeleti lakásán Löbl Antal házmeister gyufát gyújtott, mire irtózatos robbanás keletkezett. Az éjjel ugyanis elfelejtették a gázcső csapját elzárni és a kiömlő gáz betöltötte az egész szobát. Szerencsére Löbl nyitva hagyta az ajtót és a gáz nagy része kiment a szobából, úgy hogy nagy baj nem történt. Mind a mellett a robbanás által okozott kár meghaladja a 2000 frtot, mert a szobában levő összes értékes tárgyak mind meggyuladtak. A házmeister pedig súlyos égési sebeket szenvedett.

A czári koronázás.

Varsó, nov. 3. (A „H. É.” ered. távirata.) A lengyel lakosság hivatalos utasítás folytán az Orosz, Lengyel, Litván, Podolia és Volhynia tartományokból köteles lesz a kormányzás alkalmából Moszkvába küldöttségeket meneszteni. A kormány fentartotta magának azt a jogot, hogy a küldöttségek tagjait maga nevezze ki. Valamennyi tartományban a koronázási ünnep alatt isteni tiszteleteket és népünnepeket fognak rendezni.

Az aszódi tragédiához.

Budapest, nov. 3. (A „H. É.” ered. táv.) A tegnap Aszódon történt vasuti tragédia három áldozatát ma operálták a Rókus kórházban. Virághalmy Árpádné állapotá jobbra fordult. A négy éves Juliska és a másfél éves Géza azonban sokat szenvednek a gyorsan beállott sebláztól, mely a sok vért vesztett gyermekeket bizonyára megöli. — A meghalt Dénest Budapesten temetik el.

HIREK.

A jubileumi térkép.

Említettük lapunk közelebbi számában, hogy Sal Ferencz polgármesterségének 20 éves jubileumára a városi mérnöki hivatal Nagyvárad városának egy olyan nagyszabású térképét készítette el emlékül a jubiléumának, melyben a 20 év alatt történt változások különböző színekkel vannak feltüntetve.

A művészi esen kiállított térkép baloldali sarkán következő felirat áll:

SAL FERENCZ királyi tanácsos polgármestersége alatt, vagy 1875. novemberétől 1895. novemberig Nagyváradon létesített köz- és magánépületek, utak, terek, hidak, partvédművek és közegészségügyi intézmények kimutatása.

Ezután jönnek részletesen a létesítmények, így:

Új épületek, vásárlások: Lovassági laktanya 500,000 frt. Vágóhid 85,000 frt. Ló- és baromvásár-ter 26,000 frt. Reál- és polgári iskola 225,000 frt. Tüzoltó őrtanya a majorban, új épületek 27,000 frt. Árvaház 48,000 frt. K-tonai felszerelési raktár és lőszerraktár 35,000 frt. Széchenyi szálloda 60,000 frt. Csillagvárosi iskola 5,000 frt. Királyi táblára kiadás 30,000 frt. Sáfrád-ház megvétele 47,000 frt. Püspökségi magtár 30,000 frt. Sáravich-ház megvétele 14,000 frt. Összesen: 1,132,000 frt.

Utak s terek rendezése: Nagypiac-ter 126,000 frt. Szt-László-ter 89,000 frt. Fő-utca a vasutig 128,000 frt. Nagy-Teleky-utca 95,000 frt. Sztarovecki-utca 22,900 frt. Zöldfa- Kossuth-utca 37,000 frt. Kőfaragó-utca 8,000 frt. Kolozsvári-utca 28,000 frt. Perczes- és Fürdő-utca 13,000 frt. Két vashid 250,000 frt. Állandó köpart 127,000 frt. Felső-Pecze-utca rendezése 15,000 frt. Olaszii Köröspart 27,000 frt. Korona-utca 11,000 frt. Összesen 976,900 frt. Egészségügy. Vízvezeték létesítése 450,000 frt. Járványkórház 24,000 frt. Összesen 474,000 frt.

Valamennyi kiadás együttesen 2,582,900 frt.

Szóval kiírva: két millió ötszáz nyolcvankétezer kilencz száz forint. És ez összegbe az apóbb kiadások, mint például a Fekete Sas, Zöldfa szálloda s több épület alakítására, tatarozására fordított összegek nincsenek felszámítva.

* **A bibornok látogatása.** Schlauch Lőrincz bibornok vasárnap délelőtt meglátogatta Szunyogh Pétert, Biharmegye alispánját. A látogatás közel egy óráig tartott.

* **Egy aggastyán öngyilkossága.** Tegnapelőtt egy fiatal ember, tegnap egy aggastyán dobta el magát az életet. Mindakettőnek sikerült az élettől való szabadulás. Leitner Róbert hideg teteme még ott feküdt a ravatalon, midőn újra egy revolver-lövés borított gyászba egy másik családot. Tátrai Lajos, nagyváradí háztulajdonos és nyugalmazott községi jegyző vasárnap reggel hét órakor ágyában fekvé revolverrel jobb halántékán lötte magát és mire az orvosok megérkeztek, már halott volt. A 79 éves ember hosszabb idő betegeskedett és emellett még szeméi is megromlottak, szóval teher volt neki az élet és ezért akart attól megszabadulni. Az ágya mellett levő éjjeli szekrényen egy iv papirt és egy kis kulcsot találtak. Az öreg utolsó perczében írhatta a kuszált vonásokat, melyekben tudtul adja gyermekeinek, hogy a végrendelet ott van a fiókban. Így végezte be a bucsulevelét: „Vagyont nem hagyhattam rátok, szellemi örökül e három szót: munka, szorgalom becsület.” Tátrai a szabadságharcban vadászhadnagy volt és

Szeben ostrománál meg is sérült. Később Siter községben sokáig működött mint jegyző és köztisztviselő. Az öngyilkossági esetről M a n d e l Ferenc rendőrbiztos tett jelentést a rendőrségnek, mely a temetést engedélyezte. A végtisztesség megadása ma délután 3 órakor megy végbe hármasszevai lakásáról, melyre vonatkozólag a honvéd-egylet elnökségétől a következő sorok közlésére kértünk fel:

Öreg honvéd temetése.

Egyre hull a régi gárda; ismét egy bajnoka fekszik a ravatalon. T á t r a i Lajos 48—49-iki honvéd tegnap reggel jobblétre szenderült. Temetése ma — hétfőn — délután 3 órakor lesz a hármasszevai 476. sz. házban. A szertartásra az elhunyt öreg bajtársait ezen az úton hívja meg az elnökség.

Uj birói állás a törvényszéknél. A nagyvárad ügyvédi kamara már több ízben sürgette az igazságügyminiszternél, hogy a felszaporodott birói teendők feldolgozása céljából emelje a birói létszámot. A felszólalás eredményének tekinthetők az igazságügyminiszter tegnap érkezett leiratát, melyben értesíti a törvényszéki elnököt, hogy a nagyvárad kir. törvényszéknél egy új birói állást szervez, melyre a pályázatot már legközelebb meghirdeti. A hirt jogász-körökben bizonyára örömmel és azon óhajattal fogják fogadni, hogy folytassa a következők.

* Károly napja. Ma Károly napja van a Nagyvárad egyik előkelő családját: az Echerolles családot a névnap alkalmából tegnap este a katonazenekar azzal tisztelte meg, hogy házuk előtt szerenádozott. A házi gazda örömmel szívesen vettek részt Nagyvárad előkelő köreiből.

* Sörgyár Nagyváradon. Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának azon határozatát, melylyel a pece-szöllési határban fekvő s a város tulajdonát képező 9 hold és 445 □ öl területű föld és rajta levő sörházépületek a határozatban megjelölt feltételek mellett 10500 frt-ért Löwy Ignác bécsi lakosnak eladott — a belügyminiszter jóváhagyta oly kikötéssel, hogy a vételár mint törzsvagyony kezelendő és gyümölcsözőleg elhelyezendő. Tudvale óleg a törvényhatóság oly feltétel mellett vált meg a szóban forgó tulajdontól, hogy ott sörgyár rendeztesék be. Löwy ezen feltételt elfogadta, sőt készpénz-biztosítékot is tett le a feltétel betartása végett. Egy gyáriparral tehát több lesz Nagyvárad vidékén, hol a munkás-kezek foglalkozhatnak.

* Fosztról a halálba. Kulcsár András városi rendőr vasárnap éjjel 12 óráig őrszolgálatot teljesített, akkor hazament a laktanyába. A legjobb kedvvel lefeküdt és örökre elaludt. — Társai ma reggel már halva találták a szegény embert.

* A nagyvárad román ifjuság. Chincin Rémus elnöke alatt tegnap a farsang idején rendezendő concert tárgyában gyűlést tartott. A program még nincs részletesen megállapítva, de az eddigi határozatok szerint lesz ének, zongora és hegedűjáték, továbbá Alexandrinak, a híres román költőnek egy sikerült színművét is előfoglalni az ifjuság egy része. A concert legérdekesebb point-ja a román nemzeti tánc, a „calusier” és „batuta” lesz, a melyet huszónötven fognak eljáráni román nemzeti öltözetben. Az előkészületek már javában folynak, s a román meghívókön kívül száznál több magyar szövegűt is szét fognak küldeni.

* Jó fogás. Faludi őrmester tegnap jó fogást csinált. Egy Brand Izidor nevű kereskedő segéd meglapta főnökét: Schléssinger Mihály belényesi porcelán-kereskedőt. A lopott cikkekkal s pénzzel Nagyváradra jött. Eleinte megtagadta, de később előadta a Mertz háznál, körözs-utcán elrejtett hat aranygyűrűt, fülbevalókat. A pénzből már órát, és 63 frt. ruhaneműt vásárolt be. Társát: Berger Dávid susztersegédet, aki neki a lopott ékszereket elrejtésében segítkezett, szintén letartóztatták. A nagyreményű ifjak még csak 18 évesek.

* Ó-ó-ó választás. Bihar-Udvari községben a megválasztott ó-ó-ó-ó állásra folyó hó 2-án Szász Ágoston elnöke alatt egyhangúlag megválasztották Biró Juliánát.

Ü l e s e k.

A nagyvárad kath. kör.

Az apáca-utcai fényesen berendezett körhelyiség díszes termeiben nagy érdeklődés mellett folyt le tegnap délután a nagyvárad kath. kör alakuló ülése.

N o g á l l János felszentelt püspököt, P a l o t a y László kanonokot az ülésen már megjelent kortagok zugó éljenekkel fogadták.

A zsufoltság megtelt termekben ünnepies csend állott be, midőn Palotay László megnyitotta az ülést és nagy tetszést aratott azon kijelentése, hogy a szent ügy iránti érdeklődésnek veszi a kath. kör iránt nyilvánult fényes ragaszkodást.

Ajánlatára korelnökül B e r e c z k y Géza birtokost választották. Világi elnökül gróf B a t t h y á n y i Józsefet, egyházi elnökül P a l o t a y Lászlót.

P a l o t a y László ezután elfoglalta az elnöki széket és magvas beszédben ismertette a kör célját, feladatát. Hévvél és meggyőzően igyekezett meggyőzni azon ellenvetéseket, melyeket eddig, ok nélkül, a kath. körök ellen felhoztak.

A szép beszéd nagy hatást aratott és a jelen voltak hatalmas éljenekkel igazolták, hogy együtt éreznek az elnökkel.

R a g á n y János indítványára a beszédet

egész terjedelmében jegyzőkönyvbe veszik és ki-nyomatás után a kortagoknak szétküldik.

Az elnök ajánlatára egyházi alelnökül: D e n c s Jánost, világi alelnökül D u s Lászlót; igazgatósági választmányi tagokul a következőket választották:

Ig. vál. tagok: Laurán Ágoston, P e k a n o v i t s Imre, K e r s c h F e r e n c z, B e r e c z k y Géza, dr. H o v á n y i F e r e n c z, dr. M á r t o n f y B o g d á n, S c h l a u c h Nándor, G e c z y Lajos, M i l i b á k József, R a d n a i Farkas, C z e g l e d y Sándor, dr. P e r s z A d o l f, K u g l e r A l b e r t, J a n k y J ó z s e f, K a r g e r Sándor, C s a t á r y J ó z s e f, K o l o z s v á r y B é l a, N e m e s k e y A n d o r, G r a m S y l v e s z t e r, G y a l o k a v J á n o s, F e t s e r A n t a l, id. R i m a n o c z y K á l m á n, N. J u s z t h Sándor, dr. V u e s k i e s G y u l a, K á d á r J á n o s, S z á n t ó Lajos, M i h u e z P é t e r, E r d é l y i J ó z s e f, T ö r ö k J ó z s e f, B ö, V e i d l i c h I s t v á n, K u n z G u s z t á v, V i d o v i c h G y ö r g y, F r a n k ó E n d r e, T i t k á r dr. S c h w e i g e r E d e l e t t.

Reméljük, hogy azok a czáfolt ellenvetések csakugyan előítéletesek voltak és a nagyvárad kath. kör társadalmunknak csak javára és díszére fog válni.

A Gyermekekről.

Ennek a humánus intézménynek választmánya R i t t ö k Zsigmond elnöke alatt a városháza közgyűlési termében tanácskozott vasárnap délelőtt 11 órakor. Azt határozták, hogy a szegény gyermekek meleg étellel való ellátását f. hó 25-én kezdik meg; azonban zord idő esetén már 18-án.

Ezen kívül határozatba ment, hogy zeneestélyt fognak tartani az egylet javára.

A szegényekért.

Hull a fának a levele... hűvös éjszakákra esős, vagy deres reggelek virradnak. Szürke felhők kóvályognak a levegőben; időközönként úgy összetömörülnek, úgy összefoly-
nak mint egy árláthatatlan szürke szövet.

Ez a szürkeség eltakarja a napot, eltűnik előlünk az utolsó sugár is; nyomtól hangulat úz, kerget minket a szobába a fűtött kályha mellé...

Türelmetlenül várjuk a havat, a szállongó hóhelyeket, amelyek nekünk: jobbmódnaknak újabb gyönyöröket, újabb vigaszokat jelentenek.

Elgyönyörködünk majd a milliárd fehér pihéken, amint jobban-jobban takarják el a fekete földet minden büneivel, hogy ártatlannak lássék a világ.

És amíg mi így öüllünk, tapsolunk a természet átváltozásának, a szegények az eső hűvös szél legyújtására felsobajtanak:

— Itt az idő, mikor megkérdezzük tőlünk, mit kerestünk a nyáron.

Milyen mély értelme van ennek a közzólomnak.

Küszöbön a tél és nincs fa üres az éléskamara, a téli ruha meg zálogházban. Négy, öt apró gyermek emi kéri és a munkaszünet beállván, nincs kereset, nincs mit emni.

szor megfordultam a Szepességen, a hol sok jó baráttra tettem szert. Soha nem fogom elfeledni azt az érdekes jelenetet, mely legutóbbi ottlétem alkalmával történt velem.

Szombati napon érkeztem Felkára, ebbe a két utcából alig álló kis városkába — megérdemli, hogy kétszer kicsinyítem, annyira csepp hely ahol D a n h a u s e r Rezső barátomnak, a poprádi muzeum öréneke voltam szívesen látott vendége.

Másnap, azaz vasárnap, kirándulni akartam néhányad magammal a kies csorbai tóhoz. Már meg is beszéltek az indulás óráját, midőn házi gazdám egy távsürgőnyt kapott, melyben csak ennyi volt: Az iglói dalárda a holnap délutáni vonattal Felkára érkezik.

A kirándulás elmaradt. D a n h a u s e r Rezső utján pár perc alatt megtudta az egész városka, hogy az iglói dalárda jön. Lesz mulatság, dal, tánc.

Másnap délután csakugyan megérkezett a dalárda. Intelligens, rokonszenves fiatal uri emberek-ből állott. Nem telt abba három perc, hogy a Kronpecher-park — hol a dalárda egy nyílt helyen körben megállott, középen a karmesterrel — benépesült. A felkai, meg az alig tizenöt percznyi járásra eső poprádi kedves, szende asszonyok, lányok eljöttek mind, hogy mulassanak.

Egyszerre a karnagy keze ütemre emelkedik s a másik pillanatban rázendül a hatalmasan messze csengő férfi-kar:

Hazádnak rendületlenül
Légy híve oh magyar!
Bölcsöd ez s majdan sírod is,
Mely ápol, eltakar...

A „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ” TÁRCZÁJA.

Mikor vad R á c z voltam.

(Emlékezés Zipsériára.)

— A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczája. —

Irta: R á c z M i h á l y.

El lehet bátran olvasni ezt a kis karczolatot. Nem magammal foglalkozom benne, hanem a szepességi németek hazafiasságával. Még időszerű is, amit elfogok mondani, mert hiszen nemzetiségeink köréből lépten-nyomon olyan jelenségeket látunk fölmerülni, melyek méltán kelhetnek szomorúságot a hazafiasan érző magyar kebelben.

Jókai Mór egyik legkitünőbb regényében, vagy inkább korrajzában, melynek címe az „Uj földes ur,” találó pompásan írja le azt a minálunk, hála istennek! gyakran előforduló tünetényt, hogy az idegen faj, ha mindjárt mint kérlelhetlennek látszó ellenség is jön Magyarországra, de lovgagias szíve van — közöttünk hazafivá alakul át.

Ankerschmied lovag, az említett regény főhőse, 1848/49-ben még mint osztrák vértis tiszt testtel-lelékekkel küzd ellenünk. Szabadságharcunk leveretése után Magyarországon vesz magának birtokot s mint nyugdíjba vonuló tiszt itt telepedik le, megismeri lassankint a magyar lovgagias jellemet, a magyar vágyakozásokat s alig mulik el egy évtized, már telivér kuruczczá vedlik át s a protestáns önkormányzatot megtámadó pátens ellen megindított ellenhatás szitói közé áll; ott van a

protestáns protestálók között Miskolczon, holott hitbuzgó katolikus; még ő tüzei legjobban a hazafiakat, hogy ne engedjenek egy körömfeketényt sem a németnek.

A lovgagias ellenségéből makacs, sőt tulzó hazafi lesz.

Hát aki még nem is mint ellenség jött ide, hanem mint derék, becsületes nép, csak becsülendő erényekkel, mint a szepességi német?

Becsalogatták királyaink, hogy népesítsék velük a Magas-Tátra vidékét, mely amilyen tündéri szép és vadregényes, olyan nem hálás a verejtékes munka megjutalmazásában.

Hanem azért a szepességi német soha nem neheztelt reánk, magyarokra, a miért nem adunk nekik, ha már becsalogattuk, háládatos talajt. A mostoha földön is boldogul a szorgalom, a kitarítás. Ez pedig mind a kettő megvan a szepességi németeknél. Kitünő mesteremberek vannak közöttük, különösen posztókészítők arany- s ezüst művesek, művész-takácsok, festők, timárok. A mit a föld nem ad, megteremti az ipar.

De nem arról akarok én most beszélni, hogy minő jóra való, szorgalmatos iparosok a szepességi németek, hanem arról, hogy minő lelkes hazafiak.

Történelmünk nem is tud róla, hogy valaha akár ellenünk, akár törvényeink ellen tették volna. Szabadságharcainkban ott küzdöttek sorainkban mindenkor; a sulferájnoskodás külföldről becsempészett szelleme hidegen hagyta őket; új hazájuk dicsőségének megszerzésénél részt vettek a munkában, gyászat pedig megosztották velünk híven. Ót, hat éve lehet már annak, hogy néhány-

A gyönyörű, fehér szállingó hópihéek a szegényeknek a nyomorúságot, az éhezést jelentik.

Szerencsére a gyönyörű, fehér hópihéek szárnyain leszáll a könnyűrengés angyala is és kezdődik az ellentétek harcza...

Ne várjuk be az ellenséget, vegyük körül védbástyával táborunkat, dolgozzunk előre szegényeinkért.

Nem is olyan nehéz dolog ez, csak össze kell csoportosítani a jölelkű embereket nemcsak az egyletekben, de azon kívül a társadalomban.

Érdekes statisztikát lehetne összeállítani arról, mennyibe kerülnek évenként a madarak és az ölebek Nagyváradon és Biharvármegyében; ez a statisztika talán bizonyítaná, hogy a szegényeinket is el lehetne látni annyi költséggel. Egy ember is felér talán egy madár, vagy egy ölel értékével...?

Ha madarakat, meg ölebeket tartunk, védjük meg szegény embertársainkat is az éhezéstől, meg a didergéstől.

Halottak napján szebbnél-szebb, drágábbnál-drágább koszorukat szállított ki a kegyelet a kedves halottak sírhalmára...

Távol áll tőlünk, hogy a kegyelet e nemes megnyilatkozását elítéljük, de mikor halottak napján a csillogó sírok között bolyongtunk, önkéntelenül eszünkbe jutott valami: a modern emberek részvéte, kegyelete.

Önkéntelenül eszünkbe jutott az a néhány uttoró ember, akik a gyászos esetek alkalmából „Koszorú-megváltás” czímen kisebb-nagyobb összegeket juttattak egyik vagy másik jótékony egyesület pénztárába.

Önkéntelenül eszünkbe jutott: hány szegényt lehetne felubáznai azoknak a drága virágoknak értékéből; hány szegényt lehetne megmenteni az éhezéstől ilyen virágok, koszorúk megváltása czímen...

És ha ez a modern kegyelet helyet tudna magának szorítani a sívekben, a kedves halottak sírhalmainál megjelent földi halandók nem-e drágább, nem-e pompá-abb, nem-e maradandóbb koszorukat viunének magukkal a megemlékezés nevében?

És a drága, a felejtethetlen halottaknak is kedvesebb volna ez a virágözön, melynek szellemi és nem — heivadó külső értéke van...

Sarkadi Ignác.

A házbéradóról.

— Állami uzsora. —

A Bach-korszak egyik szerencsétlen alkotásáról, a házbéradóról akarok néhány szót szólni.

Törvényhozásunk megfeszített erővel törekszik a kamatlábat a kölcsönök után leszállítani s a bírói letétek járandóságait kevesbiteni, így a legutóbbi időben a kötelezvényekben kitett kamat 5%-ra, a bírói letétek járandósága 3%-ra szállított le.

Helyes. Az állam érzi, hogy pénzbőség kezd a pénzpiacra áradni, hát szorítja lefelé az uzsorát, hogy emelje általa az ingatlan értékét.

Azonban a házbéradó mérték fölötti állami uzsoráskodás, mert a legegyszerűs-

rubb számítás a háztulajdonos 100 frt nyers bevételből 15%-ot fizet az államnak, és ha ehhez az általános jövedelmi pótdadó is hozzá vétetik, a kincstári adó ezen brutális magassága megközelítik a 20%-ot.

A házbéradó a Bach-korszak szomorú maradványa, melytől a magyar kormány nem képes megszabadulni; az általános jövedelmi pótdadó már hazai találmány az alkotmányos életből, illetve a szomszéd államoktól.

És ez a házbéradó csakis néhány várost sújt a főváros után, néhány vidéki várost; számuk, ha jól tudom, 6-ra megy.

És sújta legfőképpen ama városokat, melyek a közművelődésnek, a haladásnak főhelyei, minő Pozsony, Kassa, Arad, Nagyvárad stb. ahol a lakások felénél több bérbé van adva.

Míg a kormány megfeszített erővel törekszik, hogy a fővárost istápolja, fejlessze, jövedelmeit szaporítsa, addig a magukra hagyott vidéki városok a kormány által is elismert fejlődésükben az önmegadózatás engedélyezésével támogattnak ezen utjukban; joguk van saját pénztárukat felsőbb engedély mellett megterhelni.

A közművelődés, a közegészség, az igazságszolgáltatás, közigazgatás, rendőrség, az adókievítés és behajtás, a közlekedés és minden, de minden a vidéki városok nyakába van tolvá, ezek miatt a községi pótdadó emelik mérték fölött, természetesen, hogy mindehez nagy számú személyzet kell, különben ott áll a fenyegető Damokles kard felettük közigazgatási, igazságszolgáltatási, pénzügyi, rendőri alakban.

A városok lakosai lassankint fizetésektelenekké válnak és ehhez még a házbéradó, az ezáltal maga után vonzott uszály nagy tömege járul.

Áldozunk mindenre, de csak addig, míg lehet. Városunkban az áldozatkészséget lassankint kiöli a városokban mindenfelé beállott üzleti pangás, a kis ipar hanyatt-homlok való elesése, a földművelés terheinek emelkedése, hanem azért a vidéki városok támogatása csakis az önmegadózatás megengedésében nyilvánul a kormány részéről.

A vidéki városok fejlődésének alapját nagybárá a kölcsönök képezik, és ott, ahol ezen fejlődés csak szellemi jövedelmet ad, a terhek mód nélkül szaporodnak; — ezen szellemi fejlődés szükségessége megkövetelné, hogy a kormány a városok terhén a házbéradónak eltörlesztésével s a házosztályadó általánosításával könnyítsen.

Dus László.

Női divat.

A legutóbbi divatban a szöveteknél a barna és tegethő szín az uralkodó, selymekben a changeant a kimondott francia divat.

Viselethez a szövet-toilettek a lehető legegyszerűbb

angol fagon szerint készülnek. A szabás: sima esernyőalj, borítással szegett sima derék s a nyakon cráme bársony álló gallérral. Selymeknél a ruhadíszítések csipkékből és gyöngyből készülnek.

Estély, vagy alkalmi öltözékek leányok részére minél egyszerűbb csipke- vagy crep de chin-díszszel, az idősebb nőknél phantasiával előállítva készülnek.

Utczai felsőkül leginkább a szöme-gallérok és a ztraknaal szegélyezett kabátok vannak használatban.

Fehérneműeknél és pedig ingeknél a legegyszerűbb ajour és csipke; corsetteknél díszesebbnél díszesebb kivitelek és kivétel nélkül matrözgallérok szerepelnek. A szoknyák fodrosok és csipkészek.

Szobarendezéseknél szőnyegek, függönyök, ágy- és pamlagtakarók egyforma színűek és mintázatuak.

A női kalapok, különösen a vidéki divatárusnők körében, valóságos ferradalmat idéztek elő.

Az új divat előállítására rendkívül sok munkát és költséget igényel; ezzel szemben a vevők szoritják az árakat.

Fiatal leányok és asszonyok egészen széleskerék bársony kalapokat hordanak, melyek toll (szárnyak, madarak) és chiné szalaggal variált díszszel vannak ellátva.

A fiatal nőknél kedveltek még a régítől elűtő alakukarették és toque-ok.

Étesebb nők leginkább a capottokat hordják, melyek csakis bársonyból készülnek a leggazdagabb díszítéssel.

Mindamellett az új divat nem volt képes egészen megszorítani az Amazon és angol Matlon formákat, valamint a vadászkalapok is forgalomban maradtak.

Miért terjed a ragályos betegség?

Nagyvárad, nov. 3.

Orvosi karunk egyik jelese, dr. Kornstein Lajos, a jelenlegi vörheny-járvány alkalmából irt cikkében azt a kérdést tette megbeszélés tárgyává, miért oly gyakoriak városunkban a ragályos betegségek s hogy miért lesz e város ismételtén járványok szinterévé.

A feltett kérdésre két pontban válaszol s az említett sajnós körülmények főoka gyanánt első sorban azt emeli ki, hogy városunk nagy vasúti forgalomnak központja s ezért mindenfelől könnyű szerrel behurcolhatók valamely ragályos betegség csirái. Másodsorban emlékezik meg róla, de az előbbivel egyenrangú tényezőnek tartja, e város igen sokban kifogásolható köztisztasági viszonyait.

A magam részéről kartársam mindkét feltevését elfogadom, de azzal a pótlással, hogy a tárgyaló okok felemlítésével a feltett kérdésre még nem adunk kimerítő választ.

Az első ok különben csak annak adja magyarázatát, hogy mikép jut valamely ragályos betegség egy város területére — habár nem kell azt szükségképpen behurcolni, mert rég megszünt járványok idejéből elég fertőzőképes baktérium marad vissza egy város szennyjében, — a második csak egy a sok közül.

E sorokban kizárólag azt akarom megvilági-

A nagy világon e kívül,
Ninesen számokra hely:
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élnek, halnak kell!

Amint fölhangzott a dallam, szívemet, lelke-
met elárasztotta az a csodálatos érzés, amit ki-
mondani, leírni nem lehet. Az érzés túlaradó heve
kicsordult mindkét szememből csillogó könny alak-
jában. Szerettem volna azokat a derék, szöke né-
met fiukat mind egyszerre oda ölelni hevesebben
dobogó szívemre s bekiáltani a dalba: hát ti
tudjátok ezt? hát daloljátok még mindig? mi fe-
felénk már régen kiment a divatból, fiatalabb nem-
zedékünk talán nem is tudja már!

Hirtelen kitörültem szemcimből a felségesen
jóleső könyvet, nehogy észre vegyék. Még szé-
gyenbe hozna!

Azután egymásután felváltva hangzottak el a
német áriák, magyar népdalok.

Néhány dal elzengése után következett a pi-
henés, melyet házi gazdám arra használt föl, hogy
egyik-másik jó barátjának bemutatott.

A bemutatott dalárok egyikéhez egy szép
szál szöke legényhez következő kérdést intéztem:

— Miért kezdtek a műsora a »H a z á d n a k
r e n d ü l e t l e n ü l« darabbal?

A kérdés különös lehetett, mert különös ha-
tást tett a szép szál szöke legényre. Kettőt hátra
lépett mellőlem, derűs, csaknem mosolygó arca
szigorú komolyságot öltött magára, haragossá vált
lennvirág-kék szemével végigmért tetőtől-talpig,
azután talptól tetőig, hogy szinte fáztam fagyos
tekintetétől.

— Miféle ember az ur? kérdé aztán jól meg-
nyomkodott hanglejtéssel.

Egy pillanat alatt fölismertem a helyzetet.
Tudtam, miért a hideg végigmérés, mit jelent a
megnyomkodott hang. A nemes harag tüzeit szí-
tom tovább — gondolám.

— Hogyan kérdezhet ilyet? Kérdé, miután
ismét végig méregettettem.

— Én, uram, született Rác vagyok, ha
épen tudni akarja!

Az én németem még hátrább lépett s nemes
lenézéssel vágta ki a szót:

— Látszik!

Valamelyik czimbora lépett közbe, hogy a félre-
értést eligazítsa, ami természetesen nem került
nehézségbe, miután megmagyarázta a haragos da-
lárnak, hogy alföldi ember s hozzá még jó magyar
is vagyok,

Ilyen a szepesi német. Ha alkalom van rá,
még mindig elzengi a »H a z á d n a k r e n d ü l e t l e n ü l«-t első sorban. Nem csak zengi, hanem
meg is tartja. Tanulhatna tőle hazafiságot a »zöld
szász« még talán mi magunk is.

Igy voltam én egyszer vad Rác s mond-
hatom, nagyon jól esett, hogy a szépségi szóke
német fiu kegyetlenül végig mért.

Hogyan szakítottam első ideálommal.

— A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczája. —

Írta: Krasznainé F. Mari.

Nem győztem eléggé csudálkozni azon, hogy apám,
ki e tekintetben másokkal szemben olyan skrupulozus
szokott lenni, cseppet sem ütközik meg rajta, sőt a

mint örömmel veszem észre, jó szemmel nézi, hogy
Hegyi Béla a legutóbbi tél nagy kolon-húse — láto-
gatást tesz nálunk.

Dehát rájöttem csakhamar, hogy mi által vitva
ki magának Hegyi ezt a nagy kegyet. Van ugyanis az
édes apámnak egy szenvedélye: hogy szörnyen
szeret sakkozni. Ebben ugyan nines semmi különös
dolog. Azt mondják azonban, oly székant játszótt soha-
sem láttak. Aki egyszer játszott vele, sosem vállalko-
zott másodsor. Mert ha egy történt, hogy ő nyert,
akkor kín volt végig hallgatni a dieshymnuszt, a mit
saját játéka fölött rendezett: egy óra előtt bizonyosan
nem szabadult a szegény áldozat ölele. Aztán meg ha,
— ne add uram isten — az történik meg, hogy veszít,
akkor jaj egyszer szegény partnerének.

Nem hagyja nyugton addig, míg az maga be-
nem vallja, hogy az ő (azaz a partner) ostoba kom-
binációja folytán veszített. Szóval, amennyire szeret-
ték különben, annyira kerülték az alkalmat vele ját-
szani. És Hegyi Béla meghozta ezt az áldozatot, csak-
hogy naponta eljöhessen engem látni. No de tudtam
is ezt az áldozatot méltányolni. Tizenhat éves szívem
egész melegével vonzódtam hozzá és nem mulasztottam
el soha az alkalmat hogy szerelmem gyöngéd megnyilatko-
zásaiban részesítsem a páratlan ifjut. Voltak ám neki
más érdemei is, olyan szép verseket tudott írni, hogy
gyönyörűség volt azokat elolvasni.

Midőn előszoktam azokat olvasni, szüleim mohó
vágygyal lesték szavaimat s még a Julesa szobalány is
ki melleleg legyen mondva, igen művelt személy és
csak úgy falja a rémregényeket — félbe hagyta ilyen-
kor a törülgetést, amit én ugyan nagyon konfidensnek
találtam, de kedves anyám mindig megdörgált érte és
azt szokta mondani: „hadd élvezzen ő is.”

tani, mint terjed a ragályos betegség egy város területén belül, ha oda bárhol is került s ha ott csak kevés esetben is fellépett.

A felvetett kérdésre a választ néhány szóban is megadhatnám, de a kérdést kissé részletezve, jobban megérthetném magam.

Hogy egész sora a betegségeknek létezik, a mely egyénről-egyénre közvetlenül átszárma- zhat, vagy emberek s tárgyak közvetítésével átvihető, azt ma már fejtegetni felesleges. Hogy a ragályos betegségek elterjedését a betegnek kellő időben s módon eszközölt elkülönítésével meggátolhatjuk, az a közegészségtan sarkalatos tételei közé tartozik és senki által kétségbe nem vonható, ha e tan elemi ismeretei felett rendelkezik.

A ragályos betegnek az egészséges környezeti- való elkülönítése nem bízható a beteg, intelligencia, belátás és lelkiismeretesség tekintetében nagy különféleséget mutató hozzátartozóira, azt csak a hatóság eszközölheti előírt szabályzat szerint s orvosi ellenőrzés mellett. Hogy ez megtörténhessék, arra szolgál első sorban a fellépett ragályos betegség bejelentésének kötelező volta. Ha ily módon a hatóság tudomására hozhatjuk az eseteket, az saját hatáskörében — ha a kezelő orvos tanácsára már addig is meg nem történt volna — gondoskodik a kellő elkülönítésről. Oly esetekben, a melyekben az a lakásban nem vihető ki, a beteg gyermeknek a járványkórházba való szállításáról gondoskodik s mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy oly járványkórház felett rendelkezhetünk, a mely terjedelmére s berendezésére nézve a vidéken ritkítja párját. Ha a beteg elkülönítése a lakásban eszközölhető, veres lap kiragasztásával lesz mindenki arra intve, hogy óvakodnia szükséges.

De lássuk, hogy ezen szükséges intézkedések a gyakorlatban hogyan foganatosíthatnak.

A ragályos betegségben megbetegedett egyén sokszor, talán legtöbbször több napi, de bizonyára több órai késéssel lesz bejelentve és természetesen, elkülönítve. A midőn az ily beteghez hivatunk, belépve a betegszobába, ott találjuk a beteg ágya körül — s még jó ha nem az ágyán — a még egészséges testvéreket vagy játszótársakat s ugyanakkor meghökkenve vesszük észre az ágyban fekvő gyermek testén valamely ragályos betegség jelekép a jellegző bőrkiütést. Tanulni leszünk annak is, mint járnak-kelnek ugyanitt és ha esetleg bolt is van a háznál, láthatjuk, mint jönnek-mennek felnőttek s gyermekek bevásárlásaikat eszközölni. Ha a többi testvérek után kérdezősködünk, azt a választ kapjuk, hogy az iskolában vannak.

Ha az orvos ily esetben rögtön intézkedik is, mégis késéssel már eddig is, ezer alkalom kínálkozott a ragályos betegség terjesztésére, sőt arra is, hogy az iskolába behurczoltassék.

A fertőző beteg bejelentésének szokásos módja a postai úton való tudatás, ritkábban a telefon

Egyszer egy szép napon, mert lehet-e az a nap más mint szép, midőn fehérre feketén látjuk azt, amit szerető szívünk rég óhajta sejtett. A mint ugyanis kezembe vettem reggel a lapot, mindjárt az első hasábon a vonal alatt egy négy soros verscskét pillantok meg tőle, „Hozzá“ czimmel. Olyan frappans, meggyőző szavakban eseteli hozzám való szerelmét, hogy örömmelbe százszor megcsókoltam a lapot.

Nincs tehát már semmi kétség, ő szeret és így akarja azt tudtomra adni, mintha úgy is rég nem sejtettem volna. Kezemből a lappal ujjongva siettem ki. A szoba szűk volt örömmel befogadására. Egy félre eső helyre szöktem és azon kezdtem töprengeni, hogy rejtsen el ez áruló verscskét szülem elöl, midőn hirtelen, ösztönszerűleg szemem az ut porondjára tévedtek — — — és a mit ott láttam, arczomba kergette a vért és egyszerre kikököcsölt a hetedik égből le a földre.

Sohasem fogom ezt a benyomást elfelejteni.

Ott állott ugyanis jól olvasható betűkkel a homokba írva: „Julesa lelkem, olvassa el ma a verset az újságban, mert magához írtam!“

Dühösen semmisítettem meg e reám nézve kinos corpus delictit és napernyőm botjával olvashatóan írtam helyébe: „egy kis bajt történt, ma én jártam itt előbb mint Julesa.“

Nem akartam látni őt többé és így tudtam, hogy szégyelni fog szemem elé kerülni.

Igy szakítottam első ideálommal, minden szóvita nélkül, csupán a homokba írt válaszómmal.

utján való közlés. Hogy hány óra esik a bejelentés s az ennek alapján történő intézkedések foganatosítása közé, elgondolhatjuk.

E késésért azonban csak elvéve érhet valakit rosszalás, mert oka a dolog természetében rejlik. Az illetékes közegek nem lehetnek ugyanazon időben egyszerre több helyen is s reájuk nézve is léteznek tér- s időbeli távolságok.

A betegbejelentés maga sem oly egyszerű dolog, mint azt képzeljük.

Igen sokan félnek a bejelentéstől s a vele járó kellemetlenségeket sokkal nagyobbaknak gondolják, mint a minők a valóságban. Ez indítja őket arra a lelkiismeretlen, hogy ne mondjam, lelketlen eljárásra, hogy betegekhez orvost nem hívnak s koczára teszik a beteg remélhető felgyógyulását, nem egy esetben életét is. Ily módon titkolják el, hogy házukban ragályos beteg van s így játszik ki saját rovásukra a hatóság éberségét.

Velem is megtörtént, hogy a midőn egy házban huzamosabb időt át nap mint nap látogattam egy beteg, ugyanakkor a szomszéd szobában egy ragályos betegségben szenvedő gyermek volt elrejtve, a miről természetesen tudomásom nem lehetett. Éppen a jelenlegi vörheny-járvány kezdetén volt ez s később úgy jutott tudomásomra, hogy a kiállott vörheny után a már egészségesnek hitt beteg utólag vesebajt kapott, a mely a vörheny utóbaja szokott lenni. Ekkor már nem nélkülözheték tanácsomat s kénytelenek voltak elítélendő eljárásukat utólag bevallani.

A napokban is egy beteg gyermekhez hivatam s annak betegágyánál szóba került az esetleges ragályos betegség bejelentésének kötelező volta s megmagyaráztam, hogy ez intézkedésnek nem az a czéja, hogy a lakosság felesleges zaklatásoknak legyen kitéve, hanem az, hogy ezzel felhívásuk az illetékes hatóság a kellő óvintézkedések eszközölésére. A szülő, magyarázatom dacára kifakadt ellenem s biztosított affelől, hogy hasonló esetben inkább sohasem hív orvost többé s dicsekedve — mondhatnám — kárörömmel beszélte el, hogy meggyőződése szerint az elmúlt napokban egy másik gyermek diphteritist szenvedett át s a beteg sorsára hagyta, gyógykezelés nélkül, csak hogy a beteg-bejelentés kellemetlenségétől megszabaduljon.

Felesleges fejtegetnem ez eljárás vakmerő s lelkiismeretlen voltát, felesleges kijelentem, hogy egyszermind mily veszélyes is; a tény pusztán elmondása elég ékezőszoval mutatja, hogy ily esetekben nemcsak a magánérdek, de a közérdek is mily sérelmeket szenvedhet. Ékesenszóval bizonyítéka ez egyszermind annak is, hogy a hatóság s orvosi kar vállvetett működése is hajótörést szenvedhet egyesek elfogult gondolkodása s lelkiismeretlensége miatt.

Hogy az orvost is jelentékeny veszteségek érik ily módon, arról többet nem is szólok, habár álszemérem nélkül bevallhatom. Az orvosi rend megszokta, hogy a közegészségügy érdekében áldozatokat hozzon. Az orvos tudja legjobban, hogy a vízvezeték létesítésével csökken a typhus-betegek száma, ő tudja legjobban, hogy a járványkórház s elkülönítés intézménye a ragályos beteg számát apasztja, hogy a köztisztaság gondozásával, a csatornázás általánosításával, az élelmi szerek szigorubb vizsgálatával az ő működési terét szorítják meg, az ő hatáskörét s ezzel anyagi hasznát kisebbitik, de azért az orvosi kar követeli legelőbb s legsürgetőbben ez intézmények létesítését és javítását. Az orvosok testülete sürgette ismétlen nálunk is a járványkórházat, vízvezetékét és sürgeti jelenleg is a csatornázást s egy gyermekkórház létesítését.

Önzéssel e kart nem lehet vádolni s ha szükség esetén egyesek magánérdeke ellen cselekszik, úgy bizonyára a közérdek legegyszerűbb szemei előtt. Önzést csak a társadalom különböző rétegeiben találunk, ahol intézkedési elé ily esetben is gátat vetnek, ahol a legjobb intencziójú tanácsait sem hajlandók követni.

Az orvos természetesen nincs oly szerencsés helyzetben, mint nálunk is a nyilvánosság s ellenőrzés elől egy távoli szözlőben meghúzódó, gazdasági- orvossá avanciozott u. n. „csodadoktor,“ a kire nézve ily kötelességek nem léteznek, a kinek lelkiismeretét elaltatja az „ingyen“ kezelt, de a sajátkezűleg — egy homeopathicus kézikönyv megbízhatatlan utmutatásai szerint — kótyvasztott gyógyszerekért jól fizető betegek otthagytott pénze. Egy beadványból, a melyet a járásbíróshoz intéztek, jól tudjuk, hogy vörhenybetegeket, persze titokban s bejelentés nélkül gyógykezelt s az ő

lelkiismeretét terheli, hogy ezzel egy kimutatott kis helyi epidémia okozójává lett.

Nem tisztelném meg azzal, hogy e komoly intencziójú sorokban említést tegyek róla, ha nem velem történt volna meg, hogy egy szülő, midőn ragályos betegségben kezelt betegét bejelentettem, — habár e bejelentésre csak az az intézkedés történt, hogy mások óvására veres lapot ragasztottak a külső ajtókra — szemrehányóan és haraggal mondá, hogy ha tudta volna, hogy betegét bejelentem, inkább a „csodadoktor“ hívta volna hozzá.

Mások nem fenyegetnek ugyan ezzel, de adandó alkalommal, egy újabb megbetegedés esetén, ott-hagyva megbízhatóan ismert s kedvelt orvosukat, más orvoshoz fordulnak, azt remélve, hogy ez kevésbé lelkiismeretes mint kartársa s talán elítél-kojja, hogy ragályos beteg áll gyógykezelése alatt. Hiszem, hogy alaposan csalódnak s elkeseredésökben utóvégre is kénytelenek lesznek egy kétségbe- esett eszközhez nyulni, azaz a „csodadoktorhoz“ fordulni.

De nemcsak a kiragasztott veres lap félelmetes a szülők előtt.

Rettegésük tárgya a desinfi- cziálás is, a melyet a beteg felgyógyulása után a hatóság a saját — elég jelentékeny — költségére s kellő utmutatás mellett eszközöl. Hogy az utólagos desinfi- cziálás sem bízható mindenkinek kénye- ked- vére, felesleges mondanom. Egy helyen nem teljesít- nek költség-kimelésből, más helyen kényelem- ből vagy az alkalmatlanságotól való félelemből, ismét mások, mert sejtelmük sincs a fertőtlenítés lényegéről és hasznáról vagy mert kételkednek célravezető voltában. Hogy az a család még meg- nem betegedett tagjainak, az eddig eltávolított s hazahozandó gyermekek érdekében történik, elfe- ledik. Csak a desinfi- cziálással járó inkommodálást látják, de hasznát nem. Hisz ha a hatóság nem tenné, a családnak kellene ugyanazt megtennie, mert hogyan is vehetné elkerülni azt a felelősséget, hogy a betegség idejére eltávolított többi gyerme- keit oly lakásba s oly butorok közé hozza, a melyeket a beteg váladékai, fehér- és ágyneműi minden zugában inficziáltak. Miért is nem gon- dolnak arra, hogy ehhez nem kevesebb bátorság, mondjuk, kegyetlenség kell, mint ahhoz, hogy egy fenevad ketreczébe dobja gyermekeit, mert utó- végre is végeredményében egyre megy, akár egy vadállat tépi szét gyermekét, akár szabad szemmel láthatatlan baccillus, vért megmérgezve öli meg.

A desinfi- cziálás foganatosításakor véghezvitt rombolások csak tulzások és mesék s akárhány lakásban a desinfi- cziálás idején megjelenve azt gon- doltam magamban: ennek sem ártott a kitakarítás, legalább egyszer kényszerítve lett arra, hogy meg- szokott szennyjéti szabaduljon. Ha a hatóság egyes esetekben oly helyzetbe jut, hogy egyes butordarabokat, vagy ágyneműt a desinfi- cziálás kivihetősége miatt meg kell semmisítenie, azért a szabályzat értelmében kárpótlást nyújt.

A félelemnek még más tárgya is van.

Elyben nagyon helyes elhelyezhető intézkedés az, hogy oly háznál, ahol ragályos beteg fekszik s felte- hető, hogy a betegszoba s az üzlet közt folyton járnak-kelnek, nem engedik meg az üzlet nyitva tartását. Nem is engedhetik meg, mert üzlethelyiségekben sokan fordulnak meg s ezer alkalom kínálkozik a ragály tovább vitelére. Ugyanily beszámítás alá esnek egyes nagyobb mű- helyek is, a melyekben rendszerint nagy személy- zet tartózkodik. Hogy péküzletek s tejelárusító hely- lyek még szigorubbban veendőek, érthető, mert minden elárusított szemlye vagy korty tej a ragály vivőjévé lehet.

Ez az egyedüli félelem, a melynek jogos volt- tát magam is elismerem s belátom, hogy üzlet- helyiség vagy műhely bezárása kétszeresen meg- fontolandó, mert egy családot kenyerétől megfosz- tani, nagy horderejű dolog. De másrészt azt sem szabad felednünk, hogy adott esetekben a ható- ságnak ettől sem lehet visszariadni, mert a lakó- ság zömétől egy ragályos betegség elterjedésének veszélyét távol tartani kötelessége. Utóvégre is a ragályos betegség fellépése, valamely járvány, ki- vételes állapot, mint a háboru, a mely kivételes intézkedéseket követel a közérdek megóvására — — ha másképp nem — akár egyesek kárával is.

Ahol az üzlethelyiség nyitvamaradása valóság- gal közveszélyes állapotot teremt, még mindig fennmarad az az alternatíva, hogy az illető betegét a járványkórházban ápolassa, mely esetben az üzlethelyiség nem záratik be.

De a végtelenségig az óvintézkedésekkel sem lehet menni. Fődolog az, hogy annyi történjék, a

mennyi megtörténhet. Betűszerint a hygiene követelményei csak papíron teljesíthetők, a gyakorlati kivétel számtalan oly akadályba ütközik, a melynek leküzdésére ez időszerint még nem tudunk módot. Hogy ez így van, abban is egy okát találjuk a ragályos betegségek elterjedésének.

Végül emlékezzünk meg az ijesztő járványok órájáról is. Hogy egy család betege ide vitessék ápolás s elkülönítés végett, azt elfogultságukban sokan oly csapásnak tartják, hogy készek mindent elkövetni, még a józan ész szabályaiba ütköző tettet is — csak hogy ezt elkerülhessék.

S a város nagy bőkezűséggel és áldozatkészéssel felépíti járványkórházát, a melynek párja az országban — a fővárosit kivéve — nem található, felépíti azon jó intencziótól vezérelve, hogy szükség esetén úgy eszközölhesse az elkülönítést, hogy egyes betegeknek körtermeiben helyet juttat. E tettevel legtöbb esetben oly jótékonytárgyat gyakorol, a melyért hálát érdemel, de e helyett oly ellenszennel s idegenkedéssel áll szemben, hogy jótékonytársat hatóságai erőszakkal kell egyesekre reakényszeríteni. Lépten nyomon arról győződhettünk meg, hogy a járványkórházba való vitel az esetek túlnyomó részében oly körülmények közt mutatkozik szükségesnek, ahol legnagyobb a nyomor és szegénység, ahol nemcsak, hogy alkalmas helyiség hiányzik a beteg elkülönítésére, hanem még a kellő ápolás is. A járványkórház e szolgáltatásokat ingyen teljesíti, ott gondoskodva van kielégítő orvosi ellátásról, gyógyszerekről, erősítő itatókról s ápolásról — ha most még kívánni valót hagy is fenn — a beteg tágas, jól szellőztetett helyiségben van elhelyezve, a legnagyobb tisztaság közepette, de azért a szülő retteg gyermekének odajutásától. Retteg, daczára annak, hogy a szabályzat megengedi, hogy a bevitt gyermek mellett maradjon anyja, vagy más hozzátartozója, daczára annak, hogy oly orvosi személyzet ügyel beteg gyermekére, a melyhez nem hivatalos minőségében bizalommal fordul.

De ha nem ismernők is ily esetekben a járványkórház előnyeit, elég ékesen szólnának az intézmény jogosultsága, haszna, sőt áldásos volta mellett a kimutatások, a melyekből megtudjuk, hogy a járványkórházban kezelt betegek gyógyulási aránya feltűnően kedvező. Akárhányszor meglepetéssel értesültünk arról, hogy ott oly súlyos betegek is meggyógyultak, a kiknek életben maradásához alig fűztünk reményt.

Örömmel tapasztaljuk, hogy a járványkórház iránt tanúsított ellenszenn s idegenkedés lassan-lassan oszlik s ezt látva, remélhetjük, hogy e jótékony intézménytől való félelem nem fog akadályokat gördíteni azon törekvés elé, melynek czélja a ragályos betegségek elterjedésének utját állani.

*

Sikerült talán az eddigiekben fogalmat nyújtani arról, mint lesznek a legjobb intencziójú intézmények idegenkedés tárgyává s talán megtudtam értetni, hogy ez idegenkedésben — a melynek forrása a tudatlanság, elfogultság, lelkiismeretlenség s önzés — látom az okot, a mely az orvosi kar és a hatóság törekvéseit sikertelenné teszi. Ez az oka annak, hogy az elszórtan fellépő betegedési esetek epidémiává szaporodnak.

Ha a hatóság s az orvosi kar az akadályok s áldozatok nagysága daczára megteszik az óvintézkedéseket, még ezerszeres alkalom marad azok ki-játszására s ha száz veres czédulával intünk is óvatosságra, a ragályos beteg ágya köré csak egy sereglik a résztvevők csoportja. Semhogy az a szemrehányás érje, hogy a beteg iránt nem érdeklődik, kész a legnagyobb lelkiismeretlenségre. Lelkiismeretlen tett a ragályos betegség terjesztésére önként vállalkozni.

Egy helybeli lap hasábjain a napokban is szembe tűnt egy közlemény, amely »Bimbóhullás« czimen egy vörhenyben elhunyt betegről emlékezik meg. A közlemény e szavakkal végződik: »A temetésen, daczára a ragályos betegségnek, nagy közönség jelent meg, hogy részvétével könnyítse az oly mélyen sujtott bánatos szülők fájdalmát.«

A részvét érzése igen nemes lelki tulajdonsága az embernek, de egy levél alakjában is kifejezést nyerhet. Nincs is bátorságom ellene — habár nem kívánatos formában nyilatkozik is meg — sikra szállani. Azt azonban ki kell jelentenem, hogy ily körülmények közt ne kérdezzük csodálkozva, miért is terjed annyira a ragályos betegség?

Ne mondja senki, hogy a járvánnyal czéltudatosan ijesztgetnek, hogy a hatóság intézkedései felesleges invectívák, mert lám — így szólnak — minden intézkedést megtesznek, a legnagyobb szí-

gorussággal járnak el, de azért a ragályos betegség csak terjed.

Igenis terjed, mert a szükséges óvintézkedések megtétele csaknem leküzdhetetlen akadályokba ütközik, s ha már megtétek, a tudatlanság, lelkiismeretlenség és önzés ezer kibuvót talál azok ki-játszására. Igenis terjed a ragályos betegség, mert keveseknek jut eszébe, hogy a közérdek előtt — háttérbe kell szorulnia az egyes egyén vagy család érdekének, hogy a közérdekért áldozatot hozni, több-kevesebb kellemetlenséget és kárt elviselni, kötelesség.

Ha az intézkedések egyben-másban gyarlók s ha kivétel közben a közegek kezében még gyarlóbbá lesz is, de azért, azok szükséges voltát kétségbe vonni nem lehet. De a szokásban lévő intézkedések nem gyarlók, eddigelé jobbakat nem ismerünk s az orvosok és higienicuskok meggyőződése szerint czélhoz is vezetnek, ha kivételök elé akadályokat nem gördítenek.

Hogy a járványok elleni küzdelemben mi legyünk a győztesek, ahhoz a hatóság, orvosi kar, és nagy közönség együttes tevékenysége szükséges, ha egyik fél kivonja magát e kötelessége alól, az eredmény az lesz, a melyet most látunk, hogy a ragályos betegek száma napról-napra nő s a kis szikrából, melyet könnyű szerral el lehetett volna fojtani, emésztő láng lesz nemcsak a közegészségügy, hanem a közgazdaság, tanügy és kereskedelem kárára is.

Dr. Edelmann Menyhért.

Garcon-lakás.

Két butorozott utcai szoba külön bejárattal együtt, vagy külön esetleg inas szobával is, kiadó Kert-utczán Weisz Gábor-ház.

A verseny méltatása.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Nem olyan könnyű lapot szerkeszteni, mint azt némelyek gondolják, különösen ott, ahol a közönség irodalmi ízlése ki van fejlődve mint Nagyváradon.

Mi is hallottunk már a »Hétfoi Értesítő«-re bírálatot nem egyet. Hasznunkra fogjuk fordítani azokat, amelyeket jónak ítélünk, hogy így lehetőleg eltaláljuk a közönség ízlését, kielégítsük kívánalmait. Természetes, hogy minden ízlést, minden kívánalmat kielégíteni teljes lehetetlenség.

Jól esik nekünk, hogy lapunk létjogosultsága általában elismeréssel találkozik, aminek kétségtelen bizonyítéka a következő levél is:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Ön felszólított engem arra, hogy a szerkesztése alatt minden hétfőn megjelenő lapjának legyek munkatársa. Szívesen. Megtisztelő felszólításának készséggel fogok képességem szerint eleget tenni; mert úgy a program, mint a mutatószám-cím elővasása után arról győződtem meg, hogy lapja életképes s így a közérdeknek csak hasznára s a helybeli sajtónak diszére fog válni s hogy e magas színvonalon álló zsurnalisztika méltó társaként tekintendő azt.

Örömmel hallottuk a napokban nagyon is szakavatottaktól, hogy jókép a mióta boldogult Iványi Ödön a helybeli sajtó terén megkezdette működését, nemcsak az általa szerkesztett, épen a napokban méltóan ünnepelt ujság áll magas színvonalon, hanem a többi lapok is. S ez a nemes verseny folyománya.

Jól tudja azt ma már minden modern ember, hogy a nemes verseny nemcsak a közönségnek, hanem maguknak a versenyzőknek is hasznos. Így tapasztalhatjuk ezt a helyi sajtónál. Mert míg helyi lapjainkat ugyszólván versenyen kívül, nyugodtan, nem valódi ujságírók, hanem műkedvelők szerkesztették, addig, igaz, hogy a kiadóknak budgetje nem volt olyan nagy, mint most, de az előfizetők s olvasók száma is jóval kevesebbre ment. Csak a mióta a lapok kiadói a nemes verseny folytán buzgólkodni kezdtek s igyekeztek valódi zsurnalisztikaszervezni lapjuk mellé, hatványozódott az előfizetők és olvasók száma s lett a hírlapírás Nagyváradon a mai színvonalra emelve.

Ha tehát ön most lapjával látszólag mint versenyző lép fel, az semmiesetre sem kárára, hanem inkább hasznára fog válni a helybeli sajtónak, főleg azért is, mert hézagpótló, olyan napon jelenvén meg, a mikor a többi lap pihenőt tart.

A napokban az ország sok tájáról itt levő írók a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a helybeli sajtóról. S mivel tudjuk, hogy az Ön lapja, melynek létjogosultságát különösen a hézagpótlás adja meg, — a helybeli sajtót csak emelni fogja, üdvözljük a vállalatot.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Gyémánt Jenő.

Biharmegyei vásárnapotár.

Heti vásárok.

Ámosd, szerdán.	M.-Cséke, szerdán.
Báránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Beél, szerdán.	Micske, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Bárd, hétfőn.
B.-Füspöki,	N.-Léfa, csütörtökön.
B.-Büszörvény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrös, kedd.
Diószeg, szerda.	Piskót, szerda.
Étesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Szalárd, szerda.
Feketefő, hétfő.	Szent-lobb, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	Szekelyhid, péntek.
Hajdu-Vágos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tenre, hétfőn.
M.-Kereszties, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komádi, péntek.	Zsáka, szerda.
Kötegyán, hétfőn.	Vaskóh, szombat.

Országos vásárok novemberben:

Belényes nov. 7. — Margitta nov. 11. — Nagy-Bárd nov. 11. — Nagyszalonta nov. 15. 16. — Szekelyhid nov. 28. és 29.

A költészet államosítása.

Ita: Leander.

A világ bámulatos lépésekkel halad előre. Az emberek tömege mentül nagyobb lesz, a rend és a szervezettség annál kifogástalanabb. Vége a kornak, amidőn még hivatalos kontárok exisztálhattak; pap, orvos, ügyvéd, tanár csak az lehet, akinek oklevele van és ma már nem történhetnek meg az a botrány, hogy például egy Diogenész, aki soha sem volt beiratkozva az egyetem filozófiai fakultásán, böles hírében álljon: hogy akik teológiai doktorságig sem vittek, új vallásokat alapítsanak, és hogy olyan egyének, akik egyetlen jogi alapvizsgát sem tettek, — mint teszem fel Mózes — évtizedekre szóló törvényeket hozzanak.

Ez — nagyon helyesen — nincs többé. Mindenhez képesítés kell. Ezért igen okosan tette a szegedi pincér-kongresszus, a midőn az ételhordás, villaleszedés és borraival elfogadásra való jogosultságot előzetes elméleti vizsgálathoz kívánta kötni.

És a kor szellemének felel meg azon indítvány, melyet egy igen tisztelt íróársam a nagyváradi hírlapírókongresszus alkalmából vetett fel, azt ajánlván, hogy a hírlapíró mesterség is kvalifikációhoz legyen kötve és csak az írasson ujságba, aki erre államérvényes bizonyítvánnyal jogot szerzett.

Szívemből tépték ki ezeket az indítványokat, amelyek egy szebb kornak epedve várt előfeccskései. »Okleveles borfiu«, »képesített reporter«, a »vidéki levelezés tudora«, szívem előre is repes az örömtől, ha e szép elnevezésekre gondolok! Mily nagy elégtétel nekem, aki egy hasonló eszméért évtizedes agitációt folytatok, hogy rokonlelkekre találom.

Evek óta sürgetem már a kormányt, hogy tegyen valamit a költészet érdekében. Eddig a költők az általmól mindössze annyi kedvezményben részesülhettek, hogy haláluk után államköltségen temették el és ingyen — sírhelyet kaptak. Ez kezdőnek elég szép, de gondoskodnunk kell a költőkről életükben is, amit csakis a költészet államosítása által vélek elérhetőnek.

E tárgyban kidolgozott memorándumom alapvonásai röviden a következők:

Allitson fel a kormány Budapesten és a nagyobb városokban »m. kir. költőképesítő bizottságokat.« A bizottságok az esküdtseki intézmény mintájára az adófizetők közül alakíttatnának sorsolás útján, azon helyes okoskodásból indulván ki, hogy egy adófizető mindenhez ért, igazságszolgáltatáshoz és költőképesítéshez is.

A költészeti oklevél elnyeréséhez megkívánandó volna: a betöltött tizedik életév, irni tudás, (olvasás felesleges), helyesírási szabályok, ujra oltási bizonyítvány és három évi praxis.

Akik a képesítő bizottságtól oklevelet kapnak, a

legfőbb költőtanács elnöke által segédköltővé nevezet-
nének ki. A fokozatos emelkedést tizenegy rangosztály
tenné lehetővé, például így sorrendben:

	fizetés
I. Segédköltő — — — — —	450 frt
II. Járási költő — — — — —	600 frt
III. Megyei (városi) alköltő — — — — —	800 frt
IV. Megyei (városi) főköltő — — — — —	1200 frt
V. Kerületi alköltő — — — — —	1400 frt
VI. Kerületi főköltő — — — — —	2000 frt
VII. Országos k. ltő — — — — —	2600 frt
VIII. Országos költőparancsnok — — — — —	3500 frt
IX. A legfőbb költőtanács tagja — — — — —	4800 frt
X. A legfőbb költőtanács alelnöke — — — — —	6000 frt
XI. A legfőbb költőtanács elnöke egyszersmint a főrendiház tagja) — — — — —	8000 frt

A költészeti ügyek vezetésével a horvát minisz-
ter volna megbízandó, mert úgy sincs semmi egyéb
dolga.

A költészet államosításával természetesen kapoco-
latos azon elv kimondása is, — és ezzel megelőznők
az összes nyugati és keleti államokat — hogy a köl-
tői termékek az állam monopoliumát képezik, vagyis
csak azoknak volna szabad verset írni, akik erre —
oklevelük révén — jogosítva vannak. Az ily módon
létrejött költői termékek a kerületi beválási hivata-
lokhoz szállítandók, amely azokat a legfőbb költő-
tanács által eszközleendő napi árforlyau-jegyzés szerint
váltaná be.

Aki engedély nélkül verset ír, vagy ha engedély-
lyel ír, de azt be nem szolgáltatja, versjövédéki ki-
hágást követ el, ami szigorú büntetést von maga után.

A versek értékesítése a m. kir. versárudák fel-
adata leendő, ahol a vevők erősebb vagy gyengébb
szervezete szerint lesznek erősebb, hosszú és rövid,
nedves és száraz kincstári áruk. Inyenczek és hölgyek
részére speciálitások-versek.

Elegendőnek tartom, ha ezuttal csak ennyit hoz-
zok napvilágra a korszakalkotó reformból. De mielőtt
bezárnám e sorokat, foglalkozni óhajtok az in várható
ellenvetésekkel, a melyekkel — mint minden nagy esz-
mét — a költészet államosítását is kísélni fogják.

Van-e szükség a költészet államosítására? Honnan
veszi az állam a pénzt ennek és a vers-monopolium-
nak költségére?

Igen, a költészet államosítására szükség van.
Először a poéták anyagi helyzete teszi ezt az állam
becsületbeli kötelességévé, de másodsor nagy eredmé-
nyeket is várhatunk ettől. Például mily nagy előny
lesz az, hogy a legfőbb költőtanács teljes ülési dönté-
vényei által a kornak megfelelően fogja szabályozni a
költészetet, minthogy remélhetőleg már első ülésében
ki fogja mondani, hogy „a tavaszhoz és a kormányhoz
verset csak 100 forint biztosíték mellett lehet írni.“

Ami az államosításhoz szükséges pénzről, szinte
nevetünk kell, hogy ily felületes ellenvetéseket is le-
het tenni.

A költészet államosítása által, szerény véleményünk
szerint, legkisebb számítással évenként mintegy 8—10
millió forint jövedelme lenne az államnak. A dolog
rendkívül világos és egyszerű. Az országban van két
millió fiatal ember és ugyanannyi fiatal leány. Ezek ál-
landóan szerelmesek egymásba. Ily körülmények között
mit csinálnak szegények? Verset írnak egymásnak.
Azaz, miután a versírás tiltva van s nem mindenki
szerezhet költői diplomát, az illető bemegy a vers-áru-
dába és kér egy darab „epedőt.“

— Milyet parancsol, szökéhez, vagy barnához
valót?

Ha már ezen túl van, vesz „randevu-kérőt“, „csók
után vágyódót“ s a bizonyos hölgy szintén kincstári
áruval felel s vesz egy darab „viszonzót, elutasítót,
gunyosat, vagy szenvedélyeset.“

Minden leány és minden fiatal ember fog magá-
val hordani egy vers-tárcsát, a melyből szükség ese-
tén egymást megkínálhassák. Természetesen a vagyoni
képeségnek megfelelően; a szegény baka csak másfél
krajczáróst, a joghallgató egy koronást, a mánások
pedig öt forintos verseket tartanak, ezüst papírba gön-
gyölve.

Nevnap, halotti torra való, lakodalmi és minden-
féle alkalmi versekben a nagy szükséglet fedezésére
állandó készlet lesz és a kerületi főköltőknek ugyan-
csak szorítani kell majd a megyei és járási költőket,
hogy az előírt minimális vers-mennyiséget a beváltó-
hivatalhoz idejében beszállítsák.

Egy szóval az állam tisztességes bevételi forrás-
hoz jut a költészet államosítása által és az ily módon
előállandó plusz folytán a legnagyobb valószínűség
szerint az adóterhet is csökkenteni fogják. Fentartom
különben a jogot, hogy a jövő évben Bogaras-Dobokán
tartandó költő-kongresszuson javaslatomat részletesen
is megindokoljam. Addig is felhívom költőtársaimat,
hogy fogjanak hozzá a legszélesebb körű szervezkedés-
hez és agitációhoz, és a legközelebbi választásoknál
csak oly képviselőre szavazzanak, aki reverzálíst ad
arról, hogy a költészet államosításának barátja.

Dr. Heiman József

fogorvos

lakik: November 1-től,

Fő-utca, gróf Bethlen-ház, a volt kaszinó helyiségében
az apácák zárdájával szemben.

A népkönyha.

Nagyvárad, nov. 2.

Ha valami palota emelkedett volna vá-
rosunkban, ha monumentális építkezés be-
fejeztén gyönyörködhetnék a szem: nem
örvendenék úgy, mint mikor e sorokat
leirtam, hogy megvan nálunk a nép-
k ö n y h a. Kunyhóvá törpül e mellett előt-
tem a többi.

Minden szűkölködésével rohanva jön a
tél. Nem elszomorító gondolat-e csak tudni
is, hogy százával vannak embertársaink, a
kiknek a megélhetés e két közönséges fel-
tétel a tápszer és meleg is hiányzik!?

Mit csináljon az a megöregedett sze-
gény, a kinek munkaképessége már hiány-
zik, és a gyermek, a kinél még nincs meg?

Falukon még a gazdátlan kutyát is be-
eresztik s dobnak neki egy-egy falatot, a
városok lobogó gázfénye alatt száz didergő
éheznek.

Ritkább lesz most már minálunk ez a szo-
moru kép.

Valláskülönbség nélkül: ezzel a testvé-
ries jelzővel állította fel e humánus intéz-
ményt az orthodox izraelita hitközség elnöke
élen Ullmann Izidorral.

Én nem tudok ódát írni s tudomra sem
a hitközség, sem Ullmann ur nem várja
senki fiától ezt az avult verses formát.
Minden éneknél szebb lesz majd az ő szá-
mukra a szegények hálája.

Buzgó hölgyek ivekkel járnak tagokat
gyűjteni. Ki ne látná szívesen ezeket a
gyűjtőket? Ez az előfizetés a jövő életre,
melyet soha sem teljesíthetünk elég gyor-
san. Irjuk tele ezeket az iveket, egy se ma-
radjon üres. Minden üres hely, egy üres
szív kiáltó bizonyítéka. Hát van-e ilyen
ebben az életünk, vidám alföldi Párisban,
melynek jó hírét az irodalom és vallás je-
lesei csak most vizik széjjel az országban!?

Bizonyítsuk be, hogy nincs.

Dr. Bodor Károly.

A „Bazar“-étteremben minden csütörtök és vasárnap czigányzene.

Kitűnő ételek és valódi hegyi bo-
rok; pontos kiszolgálás.

A piaci alkuszok visszaélései.

— Adatok egy szabályrendelethez. —

Csak a minap történt meg a nagyvárad piacterén,
hogy az ugynevezett „szenzálók“ nemcsak hajba
kaptak, de egyik kollégájukat agyonütéssel fenye-
gették és talán be is váltják a büntetőtörvény-
könyvbe ütköző ígéretüket, ha a megtámadott
idejekorán meg nem fut, menedéket találva egy
hatalmas ökle korcsmáros védszárnyai alatt.

Ezek a botrányos dolgok majd minden hé-
ten ismétlődnek a piactereken, de csupán ezért
felesleges volna szabályrendelettel gondoskodni,
hiszen a törvény az ilyen esetek megtorlásáról gon-
doskodik.

Ami a város törvényhatóságát a piaci alku-
szok megrendszabályozására szorítja, nem más, mint
azok a napi rendben levő visszaélések, amiket a

piaczi alkuszok elkövetnek anélkül, hogy azoknak
megtorlásáról törvény, vagy országos rendelet in-
tézkedne!.

Miután hasonló panaszok az ország minden
részéről érkeztek a kereskedelemügyi miniszterhez,
körrendeletben utasította az összes törvényhatósá-
gokat, hogy amennyiben a tapasztalt visszaélések
a helyi viszonyok szerint s p e c z i á l i s j e l l e -
g ű e k, minden törvényhatóság szabályrendeletet
alkosson a piaci alkuszok által rendszeresen üzött
és az eladó-vevő közönség kárára elkövetett vis-
szaélések megállítására.

Ezen szabályrendelet Nagyváradon — mint
biztos forrásból tudjuk — éppen munkában van,
időszerűnek tartjuk tehát a nyilvánosság előtt cso-
portosítani azon elveket, melyek szerint a statum
a helyi viszonyoknak megfelelően lenne szerve-
zendő; a nyilvánosság előtt azért, hogy az érdeklő-
dők esetleg még életrevalóbb és a gyakorlatnak
még inkább megfelelő javaslatokat tehesse.

Véleményünk szerint a szabályrendeletnek
tartalmazni kell a következőket:

1. Azon egyén, ki mint alkusz i p a r s z e r ű -
l e g foglalkozik, iparigazolvánnyal birjon.

Azon egyének, t. i. hajcsárok, kufárok, sáfárok
és utóbbiak, kik kereskedelmi ügyletek közvetíté-
sével nem iparszerűleg, hanem csak alkalmilag foglal-
koznak, különösen a piactereken a vevőknek szolgálata-
kat felajánlják, iparigazolványt szerezni nem tartoz-
nak, de a szabályrendeleti intézkedéseket betartani
kötelesek legyenek.

2. Illetékes iparhatóságoktól iparigazolvánnyal
bíró i d e g e n alkuszok, továbbá Nagyvár-
adon állandó, r e n d e s l a k á s s a l nem bíró ha-
jcsárok, kufárok, sáfárok, h e t i v á s á r k o r a
helyi piactereken: barom-, ló- és termény vásárte-
reken nem, — hanem csak o r s z á g o s vásárok
alkalmával és pedig a szabályrendeleti intézkedések
teljes betartása mellett m ű k ö d h e t n e k.

Idegenek heti vásárok a vásárszínhelyéről ki-
u t a s í t a n d ó k.

3. A gabona (termény), valamint a ló- és
marha vásártereken a téli hónapokban: április 1-től
október hó 31 ig reggeli 5 óra előtt vásárolni, ügy-
letet kötni büntetés terhe alatt tiltott legyen.

Ezen rendelkezés az alkuszokon kívül bárki
más által is betartandó.

4. Az alkuszok, az idegeneket sem véve ki,
ugy heti, mint országos vásárokon iparigazolván-
nyukat igazolásuk végett maguknál tartani kötele-
sek.

Az 1. pont második bekezdésében említett
egyének iparigazolvány helyett az iparhatóságtól
s z e m é l y a z o n o s s á g i igazolványt kivenni, azt
maguknál tartani és a hivatalos közegnek kívánatra
előmutatni tartoznak.

Megbizhatlan egyének részére a személyazo-
nossági igazolvány kiadása megtagadható.

Az, ki igazolványát, vagy személyazonossági
igazolványát elő nem mutatja, a vásárszínhelyéről
kiutasítható még azon esetben is, ha megbízójától
bevásárlási jegyet (lásd 5. és 7. pontot) felmutat.
Kivétel, de csak első ízben az idegenek javára teendő,
kik, ha t. i. bevásárlási jeggyel bírnak, a követ-
kező o r s z á g o s vásárokon mihez tartás végett
az ezen pont első és második bekezdése értelmé-
ben kitanítandók.

5. Az alkuszok, szóval mindazon egyének, kik
az 1. pont szerint minősíthetők, ha a vásárszínhe-
lyén ügyletet kötni akarnak és kötnék, a megbí-
zótól — hatóság által láttamozott — bevásárlási
jeggyel is kell bíriok, melyet a hivatalos közeg-
nek kívánatra felmutatni, átadni is tartoznak. Az,
ki bevásárlási jegyét elő nem mutatja, át nem adja,
a mennyiben ügyletkötésekbe, vagy közvetítésekbe
elegyedik, a vásár színhelyéről elutasítandó és karha-
talommal is eltávolítható, ismétlés esetén még bü-
ntetessék is.

6. Az alkuszok, hajcsárnak, kufárnak, sáfár-
nak stb., annyi bevásárlási jeggyel kell bíriak, a
hány egyéntől megbízást nyert.

Az, kinek két, vagy több megbízója van, ha
ezeknek egyikétől bevásárlási jegyet felmutatni
tud, de a másiktól, illetve a többitől nem tud, a
vásárszínhelyéről nem utasítandó ki, de ennek ré-
szére, kitől bevásárlási jegye nincs, ügyletet nem
köthet; ha köt, büntetendő.

Minden bevásárlási jegy csak egy vásáron ér-
vényes.

7. A bevásárlási jegyet a rendőrkapitányi hi-
vatal szolgáltatná ki, mely gondoskodik annak nyom-
tatásáról is.

A megbízó megbízott alkuszát, hajcsárát, ku-
fárját, sáfárát a rendőrkapitányi hivatalnál előzete-
sen bejelenteni, s az annak részére szóló s általa
már kitöltött bevásárlási jegyet ugyanott láttamoz-

atni tartozék. A bejelentésekről a rendőrkapitányi hivatal jegyzéket vezet.

A bejelentés elmulasztása miatt úgy a megbízó mint a megbízott nyomban büntetessék.

Azon alkusz, hajcsár stb., kinek megbízása a piacsteren, a vásár tartama alatt történik, a vásár biztosnál jelentendő be, hogy bevásárlási jegyet t. erjen.

A vásárbiztos ezen bejelentésről külön jegyzéket vezetni köteles.

8. A bevásárlási jegynek rovatát a hatóság állapítsa meg, de annak mindenestire tartalmaznia kell: a megbízónak nevét és polgári állását, az eladónak, vagy vevőnek a nevét, a tárgynak, jószág-nak, terménynek — melyre az ügylet vonatkozik — megjelölését, az ügylet-kötés feltételeit rövid-körvonalban és az ügyletkötés napjait.

Az utóbbi adatok csak az ügylet megkötés-kor irandók be a megbízott által.

A bevásárlási jegyen szélszélvénynek is kell lenni.

Az ügylet megkötéskor a bevásárlási jegy a megbízott alkusz által aláírandó és azt a félnek, kivel t. i. az ügyletet kötötte, átadni tartozék, a szélszélvény levágandó és alkusz által magánál meg-tartandó.

Az alkusz, hajcsár stb. ki a bevásárlási jegyet annak (vevőnek, eladónak), kinek az ügyletet kötötte, át nem adja, átadni vonakodik, büntetessék, azon egyén pedig, kinek az ügylet köttetett, ha a neki átadott bevásárlási jegyet a megkötött ügylet lebonyolítását előzőleg megsemmisíti, vagy el-tünteteti, még szigorubbán büntetessék.

9. A városban: a vásártereken kívül bárhol és a sorompón túl kifelé eladásra szánt ál-latot, terményt megvenni, azokra ügyletet kötni, foglalót adni, vagy csak ügylet kötési kísérletet is tenni, alkuszoknak, hajcsárnak, kufárnak, sáfárnak nem szabad, az, ki ezen tilalmat megszegi, büntet-essék.

A gabonavásári szabályrendelet ide vonatkozó pontjai csak az alkuszokra, hajcsárookra, kufárookra és sáfárookra vonatkozólag hatályon kívül helyeztet-nének.

A fentebb rövidesen — mintegy javaslatba hozott rendelkezések oly lényegesek és szüksége-sek, hogy azok nélkül vásártereken létező visz-szás állapotok meg nem szüntethetők.

Sztarill János.

Az unalom

elűzésére legkellemesebb és olcsó szórakoztató olvasmányt nagy választékban kaphat minden nem és korbéli egyén

LASZKY ÁRMIN
Modern
Antiquariumában
NAGYVÁRAD,
Kossuth-utca 19/20. szám.

Előfizetési felhívás.

"HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ" czim alatt egy heti lapot alapítottam, melynek mutatószámára már mult hó 28-án megjelent.

A mutatószámomban közölt programból kitűnik, hogy politikával nem foglalkozunk, ellenben mint társadalmi közlöny teljes odaadással kívánjuk szolgálni Nagyvárad és Biharvármegye érdekeit mindenkor, ha a közvélemény hamisítatlan megnyilatkozására lesz szükség.

A "HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ" 12 oldalnyi terjedelemben jelent meg és aktuális érdekes cikkek kivül, a vasárnapi eseményeket — még a legújabb politikai híreket is — regisztrálta és fogja közölni a jövőben is.

A vidéken egyetlen lap sem indult meg olyan párt-fogás mellett, mint a HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ; kitűnő nevű munkatársak egész serege támogatja a "HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ"-t és igazolja a pártfogást ezenkívül a többek között az is, hogy eddig több mint 30 állandó hirdetés érkezett a kiadóhivatalba közlés végett.

A kiadóhivatali teendőkkel Laszky Ármin jó-nevű könyvnyomdáját bízom meg és így joggal hihe-tem, hogy előfizetési igényei pontosan ki lesznek elégítve.

Remélem, hogy a "HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ" részint azért, mert irányánál fogva is hézagpótló, részint azért, mert vele egyidőben semmiféle hirlap sem jelenik meg

és végre azért is, mert rendkívül olcsó, az olvasó kö-zönség részéről szintén oly pártfogásban fog részesülni, miut aminővel a hirdető közönség körében találkozott.

A "HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ" minden hétfőn 5000 példányban jelenik meg.

Midőn még jóleső önérettel hivatkozhatom arra, hogy a nagyváradai sajtó a legmelegebben emlékezett meg a "HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ" mutatószámáról, la-pomat az olvasó közönség jóindulatába és pártfogásába ajánlva, vagyok

Nagyvárad, 1995, november hó.

Sarkadi Ignác,

felelős szerkesztő és laptulajdonos.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán ol-vashatók.

Női zenekar a Hungáriában.

Szerdától kezdve

a bécsi női zenekar

belépti-díj nélkül mindennap

zeneestélyt ad

a Hungáriában.

A heti krónikából.

— Részletek. —

A "László" gőzhenger-malomban néhány nap óta megindult a munka oly hosszú pihenés után.

Mondanunk sem kell talán, hogy az ország-szerte megdöbbenést keltett defraudáció következtében meg-bukott iparvállalat ismét üzembe indítása fölött örven-dünk, nem csak azért, mert ez által sok szegény em-ber kenyérkeresethez jutott, hanem azért is, mivel Bi-harvármegye gazdáközönségének anyagi érdekeire nézve felette károsan hatott volna, ha az a malom elpusztul. Természetes, hogy ezen érdekek esakis akkor fognak kielégítettetni, ha a malom jelenlegi igazgatósága okulva a szomorú multon — a lehetőleg nagyobb felügyelet-tel kezeli az üzemet s a legmegtányosabban jár el a termelő, valamint vásárló közönséggel szemben. A méltán megrendült bizalom esakis így térhet vissza lassankint idővel.

A mult csak példa legyen az új igazgatóság előtt, melynek tagjai egyébiránt mind olyan egyének, a kik-nek neve biztosított arra, hogy a mult eseményei nem fognak ismétlődni.

A "László"-malomról megemlékezve, önkénytelen is eszünkbe jut az a hősiesség magatartás, melyet Nagy-várad város közönsége, azaz: a bukott malom részve-nyesei tanúsítottak az ügy kibonyolítása körül.

Az ő érdemüknek tudjuk be, hogy a nagyvárad-i piacot nagyobb rázkódás nem érte; hogy társadal-munk sok kiváló férfja a herce-hurczától megmen-e-kült; hogy végre aránylag elég rövid idő alatt az el-bukott üzem ismét lábra állítottott. Az áldozatok anyagi veszteségeiket lassankint kiheverik, a bűnösök pedig bűnhődnek.

Nagy örömet hirdettek pár nap előtt a lapok. Azt t. i. hogy Szent-László királynak, a magyar legendák páratlan hősének szobrát fölfedezték a várad-i várban. Hosszu riportok jelentek meg a leletről, de csakha-mar kisért, hogy a riporterek hazafias lelkesedésükben nem éppen jól láttak. Most már Szt.-László szobra Szt.-Imre szobrává devalválódott. Mi még ezt sem va-gyunk hajlandók készpénz gyanánt fogadni. Legvaló-színűbbnek vehetjük azt, hogy valami templomi szent szobor került elő. Majd eldöntik a régészek.

Szt.-László pedig pihen tovább sokszor kutatótt, de soha föl nem talált sírjában, valahol a zugó Körös partja mellett, híres szobra is aligha kerül elő valaha. Ágyut öntött abból a török, kimondhatatlan kárára a magyar nemzetnek, mely — ha meg volna az a híres lo-vag-szobor, büszkén mutathatna reá a nagy világ előtt: ime nézzetek, a barbárnak kikiáltott magyar nemesak a kardot tudta forgatni már századokkal ezelőtt, ha-nem a szobor-művészet vésőjét is bannlatosan kezelte.

Minden szentek napján este 9 óra tájban egy fiatal ember öngyilkosságot követett el édes anyja háza előtt. A golyó szíven találta és a halottak napján ra-vatalra tették.

A szerencsétlen fiatal ember neve Leitner Ró-bert, akit Nagyváradon köztisztelőben álló családja után mindenki ismert. Nyugodjék békében.

— CZ.

VASUTI KÖZLEKEDÉS.

Gyorsvonatok.

Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad — Budapest.		Budapest — Nagyvárad.	
Velenze indul	2 14 8 33	Nagyvárad érke	2 12 7 08
Nagyvárad ind	2 26 8 43		
Nagyvárad — Kolozsvár.		Kolozsvár — Nagyvárad.	
Nagyvárad ind.	2 20 7 15	Nagyvárad érke	2 19 8 38
		Velenze érke	2 14 8 33

Egyéb vonatok.

Indulnak:			
Nagyvárad — Budapest.			
Velenze indul	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad indul	10 37	11 10	— —
	11 04	11 32	2 22
Nagyvárad — Szeged.			
Nagyvárad indul	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
	4 25	7 30	10 20
Nagyvárad — Kolozsvár.			
Nagyvárad indul	Személyvonat	V. v.	
Velenze indul	2 06	3 58	12 05
	2 30	4 05	12 14
Nagyvárad — Arad.		N.-Várad — Kót — Gyoma.	
Nagyvárad ind.	Sz. v.	Nagyvárad ind.	Sz. v. V. v.
	4 25	6 55	14 00
Nagyvárad — Érmihályfalva.		Nagyvárad — Belényes — Vaskóh.	
Nagyvárad ind.	V. v. V. v.	Nagyvárad ind.	V. v. Th. v.
	6 45 4 35	Nagyvárad ind.	4 25 11 48
		Velenze indul	4 38 2 01

Érkeznek:

Budapest — Nagyvárad.			
Nagyvárad érkezik	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Velenze	1 48	7 15	3 42
	2 12	—	4 04
Szeged — Nagyvárad.			
Nagyvárad érke.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
	9 32	8 30	5 30
Kolozsvár — Nagyvárad.			
Velenze érke.	Személyvonat	V. v.	
Nagyvárad érkezik	10 37	11 10	7 51
	10 44	11 17	8 00
Arad — Nagyvárad.		Gyoma — Kót — N.-Várad.	
Nagyvárad érke.	Sz. v.	Nagyvárad érke.	V. v. V. v.
	9 31	10 05	8 00
Érmiályfalva — Nagyvárad.		Vaskóh — Belényes — Nagyvárad.	
Nagyvárad érke.	Vegyes v.	Velenze érke.	V. v. Th. v.
	8 10 11 14	Nagyvárad érke.	10 55 8 58
		Nagyvárad érke.	11 05 9 09

A vastagabb számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 50 p-ig terjedő éjjeli időt jelzik.

Szerkesztői üzenetek.

Annácska. Mennyit ér egy leány? Megér-e egy világot? Erdemes kérdés minden esetre. Lehet, hogy az a fiatal ember, aki kis magát egy világot nem adná — igazat mondott, lehet, hogy csak éppen mon-dani akart valamit. Egyébiránt a nő soha sem annyit ér, mint amennyire más értékeli, hanem annyit, mint a mennyire maga magát becsüli. Szépen és helyesen megírta ezt egy „Ifjú lány emlékkönyvébe" Vajda János, ez az igazi, erőteljes poéta. A négy sornyi verset a kedvéért ide nyomtatjuk:

Annyit érsz, amennyire
Becsülöd önmagad;
Ne add magad egy világot —
S többet érsz mint a világ.

Vásárbérlő Székelyhid. Szíves figyelmezteté-sének eleget tettünk. Az a kimutatás a miniszter hiva-talos és hiteles kiadványából készült és így teljesen megbíz-hatónak látszott.

A gratulálóknak. Kö-zönjük az elismerő sorokat. Hogy a mutatószám olyan változatos és tartalmas volt, az nagyjából munkatársainknak érdeme. Egyébiránt mi is igyekeznünk fogunk, hogy a kapott díszreketek méltán ki-érdemeljük.

R. E. kisasszony. Helyi en. Jó izléséről tett tanu-ságot, midőn azt nyilvánította ki előttünk, hogy az „Apa büszkesége" czimű tárcánk Önnek nagyon tetszett. Ezt a kedvező ítéletet már többektől hallottuk. Igérjük, hogy még lesz alkalma a dr. Várnai Ferencz irodalmi színvonalon álló tárczáiban gyönyörködni.

Kitűnő orpheum

a „CSARNOK" kávéházban.

Minden este változatos műsor.

Hideg ételek, kitűnő italok, pontos kiszolgálás.

Utmutató a hirdetésekhez.

Olvassó közönségünk iránti figyelemből betűrendben adjuk azon kitűnő és szolid üzlesek névsorát, akiknek hirdetéséből bő értesülést lehet szerezni a legolcsóbb bevásárlási forrásokról, vagy azon helyiségekről, ahol a legnagyobb kényelem mellett bő szórakozást talál a nagy közönség.

A hirdetések mind számozva vannak és így elég csupán ezen utmutatót áttekinteni, hogy kiki gyorsan rátaláljon arra a forrásra, amely bevásárlási szándékát érdekli.

Ausländer S. (férfi szabó) 21. sz.

Czeplédy Sándor („Zöldfa“ vendéglő, szálloda) 6. szám.

Erődi Herman (cukrász) 9. sz.

Farkas József (műkertész) 18. sz.

Flegmann Armin (női confectió) 20. sz.

Freyberger Albert (női divat) 23. sz.

Friedländer Herman (divatárú üzlet) 35. sz.

Fülöp Katicza (vendéglős) 31. sz.

Grósz Henrik (női confectió) 7. sz.

Hönigsberg N. F. (fűszerkeres.) 2. sz.

Jiraszek és Krausz (mész és tűzifa) 17. sz.

Iff. Kohn Sámuel (női divat) 8. sz.

Kunz József és társa (női divat) 1. sz.

Leitner Lázár (divatárúház) 14. sz.

Légszeszgyár 30. sz.

Leitner Márton (női divat) 15. sz.

Mittheiler Ede (férfi szabó) 4. sz.

Moskovits A. és fiai (lisztraktár) 28. sz.

Mertz Nándor (csemege-üzlet) 36. sz.

Neumann M. (Lévai-palota) kész férfi ruhák 1. sz.

Nemes Mihály (női confectió) 3. sz.

Neumann M. Sándor (kész férfi ruhák) 10. sz.

Nádor L. és társa (cipő, kalapüzlet) 27. sz.

Stern Herman („Korona“ kávéház) 29. sz.

Silbermann Márton (divat és rőfös-üzlet) 26. sz.

Szanditz Adolf (női divat) 19. sz.

Szilárdy és társa (férfiszabó) 11. sz.

Schönberger Herman (csemege-üzlet) 13. sz.

Stern Ignác (kész férfi ruhák) 16. sz.

Stern Herman (kávé) 29. sz.

Silbermann Ignác (apró hirdetések) 24. sz.

Ungár Jenő (könyvkereskedés) 5. sz.

Wallerstein Ferenc (butorkereskedő) 23. sz.

Weinstock Fülöp (ékszerész és órá) 25. sz.

Weisz Ignác fia (aranyműves) 37. sz.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác**,
Főmunkatárs: **Rác Mihály**.

NYILT-TÉR.

„KORONA“-kávéház!

Minden kedden és szombaton
este

czigányzene.

Minden szerdán este

katona-zene.

29

Naponta friss

Csemege-szőlő

finom faj

alma és körte

legédesebb tiroli

maróni

és mindennemű déli gyümölcsök.

Egy kosár 5 kiló csemege szőlő bár-
hova bérmentve küldve 2 frt 40 kr.

BOROKAT,

a következő legolcsóbb árban árusítom;
1895. évi új-bor literje . . . . . 30 kr.

Kitűnő asztali ó-bor . . . . . 24 kr.

100 liter 21 frt.

Magyar i ó-bor . . . . . 32 kr.

Magyaradi ó-bor l. . . . . 40 kr.

Asztali veres bor . . . . . 32 kr.

Mindennemű üvegelt csemege asszu,
és pezsgő-borok, a legolcsóbb árban.

Kiváló tisztelettel

Mertz Nándor,

Nagy-Váradon, Körözs-utca, Mertz-ház

36

Telefon-összeköttetés.

H I R D E T É S E K.

ANGOL és BÉCSI DIVAT.

Férfi- és gyermek-ruha raktár.

Neumann M. Sándor

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér, Poyvár-ház,

a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Bel- és külföldi szövetek nagy választékban.

Mérték utáni megrendelések pontosan és jutányosan
eszközöltetnek helybeli saját műhelyemben.

Telefon-összeköttetés.

10

Telefon-összeköttetés.

Női kézi munkák

izléses kivitelben

s hozzávaló anyagok

óriási választékban

kaphatók

23

FREYBERGER ALBERT-nél

Olaszi, Bazar-épület.

Üzlethelyiség-változtatás

következtében rendkívüli mélyen leszállított árakban kapható a már 50 év óta
fennálló

Weisz Ignác és Fia

üzégnél Zöldfa-utczán mindenféle

arany és ezüst ékszerek és zsebórák.

Árjegyzék kivonat:

1 aranygyűrű 2 frttól kezdve.

1 arany lánc 8 frttól kezdve.

1 arany fülbevaló 1 frt 50 krtól kezdve.

1 arany óra 15 frttól kezdve.

1 ezüst óra 5 frttól kezdve.

Gyémánt és brilliant gyűrűk, karcsattok, továbbá ezüst
evőeszközök, gyertyatartók stb. stb.

rendkívüli mérsékelt árakban.

37

Kitűnő

magyaros vendéglő.

Legízletesebb és legjobb

ÉTELEK ÉS ITALOK

FÜLÖP KATICZA

Szent-János-utczai

„KIS PIPÁ“-hoz címzett helyiségében

kaphatók.

Minden pénteken hal-estély.

Gyors és pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

13

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks**, mert a nehezebb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **méter-mázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1895. októberben.

Nagyvárad-i légszeszgyár:
Az igazgatóság.

30

Telefon.

Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasut-vállalat.

JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyvárad-i képviselő:

Haris Mór, Staroveczky-utca 42. sz.

Tüzifa-telep:

Várad-Velence, pályaudvar.

Ajánl száraz kitűnő minőségű hasábos

cser, gyertyán és bükk tüzfát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva

a legjutányosabb árak mellett.

Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselőség Staroveczky utca 42., továbbá

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca,

Kádár és Kiss fiók-üzlete, Kishídő, Bémer-tér

Kiss Dávid dohánytőzsdéje, Fő-utca,

Tüzifa-telep, Várad-Velence, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.

17

Telefon.

Legolcsóbb kész férfi-ruha raktár!

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 24 év óta fennálló **üzletemet ez év augusztus óta szembe**

a volt Glücksmann-féle üzlethelyiségbe helyeztem át,

és azt a mai kornak megfelelőleg úgy felszereltem, hogy bármely konkurencziával szemben versenyezhetek.

Megrendeléseket 24 óra alatt a legolcsóbb árban teljesítek és kész áruimat saját műhelyemben a legszolidabb határozott árak mellett olcsóbban, mint bárhol, árusítom.

Becses pártfogásért esedezem továbbra is, maradok

teljes tisztelettel

Stern Ignácz, férfi-szabó.

16

Nagy raktár városi és utazó bundákban.

Gyapjuszövetek gyári árban.

Gyapjuszövetek gyári árban.

Külföldi nagy bevásárlásról megérkezve

bátorkodom a t. cz. vevőközönség becses figyelmét mellékelt árjegyzékemre annál is inkább felhívni, mert

sikerült őszi bevásárlásom

folytán oly

remek és divatos

ujdonságokkal

állók rendelkezésére, melyek úgy takarékos-sági, mint a divatnak kielégítő szempont-ból nagyon ajánlhatók, amiről esetleg bárki a legkisebb bevásárlásnál meggyőződhetik.

Kiváló tisztelettel

Silbermann Márton

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca,

a Zöldfa-szállóházaival szemben.

Vidéki megrendelések nagy elővigyázattal eszközöltetnek.

Meg nem telelő árak készség-gel visszafogadtatnak.

26

Árjegyzék:

Cheviot dupla széles mé-
terje 30—45 kr.

Angol Cheviot 120 cm.
széles, méterje 75—80 kr.

Angol Cheviot 135 cm.
széles, mtrje 90—1.10 kr.

Női posztók és casánok
divatos színekben mtrje
62 kr.—1.30 kr.

Legdivatosabb svájci
selymek 90 krtól feljebb.

Kamgarn Beige és fekete
kelmék remek választé-
tékban.

Legújabb Melita Velour
du Nord és Lola bar-
chettek 1000-féle remek
színekben.

Goubelin, bourat és
ripsz garnitúrák, füg-
gönyök remek választé-
tékban.

Legjobb gyártmányu

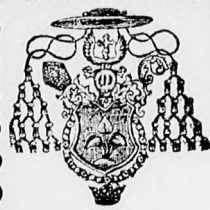
hiffon és vászonneműek.

Dús választék

Plüche bársony,
selyem és zsinórdiszekben.

Uri és női kész
fehéreneműek.

Nagy választék
csecsemőnek való
készletekben.

Fűszerteladó
Dr. SCHLAUCH LÖRINCZ
bíróknok ur
6 Emlekenézijának
szállítója.

Sziládky és Társa

NAGYVÁRADON,

Bémer-tér, Poynár-féle ház.

Férfi-ruhák.

Midőn gazdag választéku angol és francia kelmék-
kel berendezett raktáramat a t. közönség figyelmébe
ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legújabb

eredeti divatcikkei

nagy választékban nálunk kaphatók és — tekintettel a
divat haladására —

a jó munka és izléses divat

keresztülvitelére a legkitűnőbb erővel rendelkezünk.

Szövetek mérték szerinti eladása gyári árakon.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk
és mintákkal szolgálunk.

Jutányos, határozott árak.

11

WALLERSTEIN FERENCZ

BUTORKERESKEDŐ

Zöldfa-utca **NAGYVÁRADON** Zöldfa-utca.
A „Zöldfa“ szállodával szemben.

Ajánlja a t. közönség szíves figyelmébe dús választékú, mindennemű és legjobb minőségű

kárpitos munkákból álló raktárát,
nemkülönben

fa- és vas-butorakat,

képek, tükrök,

függöny-rámák, hálószoba és ebédlő-berendezések a legegyszerűbbtől kezdve a legfinomabb stílusú szitárd kivitelben, valamint a legkülönfélébb jutta, ríps, gotelin, talma, ottomán, bourette, creton stb.

szőnyeg-szöveteket,

melyeket eredeti gyári áron enged a t. közönség rendelkezésére. Elvállal e szakmába vágó teljes

lakás-berendezéseket,

javitásokat és butorok becsomagolását, úgy helyben mint vidéken.

Legjobb gyártmányú zongorák és pianók

folyton raktáron vannak.

Tűzmentes vas-pénzszekrények a legnagyobb választékban és jutányos árak mellett.

Raktáramból egészen elkülönített osztályban *használt butorok* és *egész berendezések* kölcsön kaphatók.

22

ERŐDI H. czukrászata

Nagyvárad, Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket mérsékelt áron.

Vidéki küldeményeknél kitűnő csomagolás.

2

SCHÖNBERGER HERMAN

csemege-üzlete

Zöldfa-utca (Farkas-ház.) **NAGYVÁRAD**, Zöldfa-utca (Farkas-ház.)

Mindennemű bel- és külföldi gyümölcsök nagyban és kicsinybeni eladása.
Mindennemű füstölt hús-árak, továbbá csemege-borok és likörök.
Mindennemű csemege-sajtok, turó és olmtúzi kvargli, déli gyümölcsök, tea, rum és czukorkák, kitűnő ugorkák.

Naponta friss kenyér és vaj kapható!

13

Kétségkívül legelőnyösebben

vásárolhatni

szolid

és

izléses

uri-, fiu-, és gyermek-

R U H Á T

szabott árak mellett

NEUMANN M. czégnél

Nagyvárad, csakis Kishid-fő (Lévay-ház.)

RAKTÁRAK:

a monarchia minden nagyobb városában.

1

A beállott szezonra

megérkeztek:

a legdivatosabb angol és francia szövetek, selymek, továbbá különös szép választékban francia, szintartó barchetek és flanelek.

Nagy raktárt tartok függönyök, valódi brüsseli, Velvet, Tapestry Axminster stb. szőnyegekől és azok tartósságáért kezességet vállalok.

A legjobb hírnevű id. SIEGL KÁROLY Morva Schönbergi vászon és asztalnemű gyárának bizományi raktárát bírván, e kiváló minőségű gyártmányt eredeti árakban árusítom. — Valódi svájci himzések a legdiszesebb kivitelben, eredeti gyári árakban. Mindennemű szabó-kellékek a legjobb minőségben, rövidárak u. m. női, férfi és gyermek téli alsók, (Hanschid, D. M. C. és gumpoldskirchenei) pamutok, horgoló ezernák, szallagok, diszek stb. dús választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Ifj. KOHN SÁMUEL A PROFÉTÁHOZ Szt.-László-tér (Sas-épület.)

8

WEINSTOCK FÜLÖP

újírás, ékszer- és látszerész
Nagyvárad, Szt.-László-tér 47. sz.
(Diamandi-ház.)

Javit és elad
mindennemű órákat
jótállás mellett.

Nagy választék
arany, ezüst, nickl,
álló, inga, keretes, ébresztő,
párisi, bura, Iroda és schwarzwaldi
ÓRÁKBAN.

Mindennemű
arany és ezüst ékszerek.
Valódi G. Rodenstok diaphragma
szemüvegek.

A legfinomabb
perescop üvegek, látszóvevek
és
más optikai tárgyak
nagy választékban.

Üzletben rendelkezésre áll a nagyérdemű közönségnek egy Rodenstok-féle
Refraktometer (szemvizsgáló-gép), melynek segítségével egy perc alatt meg-
tudható mily üveg szükségeltetik.

25

„ADRIA“ malom raktárai.

Van szerencsénk a t. érdeklődőknek b. tudomására hozni, hogy gőzhenger-
malmunk lisztjei, valamint

árpagyöngy és köleshánioló-malmunk örleményei

számára a Szt.-László-téren a „CSARNOK“ kávéház mellett fő-raktárt és
Fő-utcán, az Orsolya-szűszek zárdájával szemben fiók raktárt nyitottunk,
hol ezek napi árak mellett kaphatók.

Midőn a fenti körülményre a t. fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk, egy-
szersmind kérjük alantí érzégyzésüket tudomásul venni.

Moskovits A. és fia.

Új számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8
12.50	12.50	11.50	12.—	11.50	11.—	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Régi számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8	8 1/2	8 3/4	9
12.50	12.50	11.50	12.—	11.70	11.40	11.20	11.—	10.80	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Korpálszt I. rendű 7.—, II. rendű 6.—, Fiu a korpa 3.80, Durva korpa 3.60,
Arpakorpa 4.20.

Szász kilonként ingyen zsákkal.

Ugyanott naponta kitünő minőségű élesztő kapható.

28

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ezen hirdetésekre felvilágosítás kapható

SILBERMANN IGNÁCZ

hirdetési közvetítő és elhelyező intézetében

Nagyvárad, Kapuczinus-utca 50. szám.

24

E rovatban közölt hirdetések után minden szóért 2 kr. Bélyegilleték külön
fizetendő. fizetendő.

Egy német ajku neve-
lő. helyben előkelő ház-
nál alkalmazást keres. 1

Preperendiát végzett iz-
raelita nevelő alkalmazá-
st keres. közel Nagyvá-
radhoz csakis vallásos 2

Ügyes fűszerkereskedő
segéd. ki a rövidáru szak-
mában jártassággal bír,
november 1-től felvétetik
15 frt fizetés és teljes el-
látás mellett. 3

Szilágymegyében egy 40
kat. holdas birtok jó kar-
ban levő épületekkel 5000
frt eladó. 4

40 éves intelligens nő
gazdasszonyi állást keres. 5

Egy szolid, fiatal leány
ajánlkozik czukrászdába
mint elárusító. 6

Megvételre keresetik
egy jó karban lévő ház,
mely 7%-ot jövedelmez, vé-
telár lehet 10.000—20.000
frt. 7

Csinos pénztárosnők
azonnal alkalmazást nyer-
hetnek. 8

2000 frt óvadékkal ren-
delkező gazdatiszt meg-
felelő állomást keres. 9

Szakképzett kertész
azonnal alkalmazást nyer-
het. 10

Okleveles gépész évi
állomást keres. 11

Irodaszolójának ajánl-
kozik egy 20 éves fiatal
ember, ki jelenleg is ily
minőségben van alkalm-
mazva. 12

Csinos külsejű 25 éves
intelligens nő, magános ur-
hoz mint gazdasszony
ajánlkozik. 13

Román nő előnyben ré-
szesül. Mint gazdasszony
kerestetik egy földbirtokos-
hoz oly nő, ki 1—2000 frt-
tal rendelkezik. Házasság
nincs kizárva. 14

Jó karban levő használt
butorok megvételre ke-
restetnek. 15

Egy 3-as Wertheimer-
szekrény megvételre ke-
restetik. 16

Kezű fűszerkereskedő
segéd 8—10 frt havi íze-
tés mellett vidékre keres-
tetik. 17

Egy kitünő forgalmu vi-
déki vendéglő, mely áll 6
szoba, étterem, kávéházból,
esaládi körülmények miatt
eladó, évi hasznóbér 1500
forint. 18

Francozia nevelő, ki
kitünően zongorázik, 500
frt fizetésre megfelelő áll-
lomást keres. 19

Nagy szálloda, mely
24 elegáns vendégszoba,
kávéház, étterem, nagy
tánczterem és melléképü-
letekből áll, előnyös fel-
tételre mellett bérbe
adandó. 20

Zöldfa-utezától a Bémer-
térig elveszett egy ezüst
karperecz, mely nem ér-
tekre nézve, de mint emlék
becses. A megtaláló szíves-
kedjék azt e rovat vezető-
jének átadni, hol illő jutá-
lomban részesül. 21

Bihar-, Békés- vagy
Hajdumegyében 1000-2000
holdas birtok bérletre ke-
restetik. 22

G. H. urnőt figyelmez-
tetem, hogy a megkezdett
utról visszatérjen, mert ör-
vénybe sodortatik. 23

Y. Z.

MITTHEILER EDE

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Olaszi, fő-utca.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni,
miszerint egy nagyobb csoport angol szövetek jutányos
vétele azon kellemes helyzetbe juttatott, hogy képes vagyok
— míg ezek raktáromból el nem adatnak — mérték után a
legjobb szabásu és kitünően kiállított mindennemű

férfi-ruhát

a készen vett jó férfi ruhánál

sokkal olcsóbban

előállítani.

Miért is tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy ezen
nem mindenkor kínálkozó rendkívüli kedvező alkalmat meg-
ragadva, engemet tömeges látogatásaikkal megszerencsésítenni
méltóztassanak.

Midőn még a legszolidabb és legpontosabb kiszolgálatról
mindenkit eleve biztosítok, ajánlom magam

teljes tisztelettel

Mittheiler Ede.

Férfi-öltönyre, valamint téli kabátra és felöltőre való szövetek méterenként olcsóbban, mint bárhol.

4

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

Alapított 1802-ben.

KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

Vászonraktár.

Szőnyegraktár.

Cs. és kir. udvari szállítók,
szabadalmazott

nagykereskedők és fehérnemű-gyárosok
Nagyvárad, Szt.-László-tér I.

ajánlják dusan felszerelt raktárukat

női ruha-szövet és

selyem árukban,

valamint tiszta minőségű

vásznak, asztalneműek, szőnyegek és függönyökben.

Nagy választék

Kész

Nagy választék

menyasszonyi kelengyékben.

Szállodásoknak!

Vendéglősöknek!

Asztalneműeknél árendemény.

Arjegyzék ingyen.

Minták bérmentve.

12

Kész
női felöltők

és
ruhaszövetek

feltűnő
olcsó árban

Flegman Armin

divattermében

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca elején.

20

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Ujdonságok

az 1895-96. évi őszi és téli évadhoz

NÁDOR L. és TÁRSÁ-nál

Zöldfa-utca **Nagyvárad,** Zöldfa-utca

Dr. Munk-féle bazár-épület.

A legjobb gyártmányu

férfi-, női és leánycipők

(a legnagyobb választék és legolcsóbb árak.)

Valódi vadász vízmentes Halina-csizmák.

Camaschnik és valódi orosz Galloschnik

főraktára.

Valódi Jäger tanár-féle alsó ruhák és minden-féle szövött árukban nagy raktár.

Férfi- és fiu-ingek, nyakkendők gallér és kézelők, valódi angolbőr- és kötött keztyük, harisnyák, esőernyők, botok pénz és szivartárczák, francia illatszerek, valódi Emailing, kézelő-gombok és nyakkendőtük stb.

A legújabb valódi angol, olasz és Pless kalapok főraktára.

Gráci Loden-kalapok és sapkák is nagy választékban kaphatók.

27

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Korszakunk

! legnagyobb csodája!

A polgári házasság életbelépése alkalmával, mint előre is tudva volt, a házasságok igen nagy számban fognak történni; előre gondoskodva tehát, **menyasszonyi kelengyék**et tömegesen szereztem be, amit is **potom árban** bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére alant felsorolt árjegyzék szerint.

LEITNER MÁRTON

divatáruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda kapuja mellett

Egy vég szepességi vászon . . . . . ezelőtt 7.—	most 4.50
„ szepességi schiffon	7.50 „ 5.—
„ szepességi kanavász	6.80 „ 4.90
6 személyes damaszka garnitúra	5.80 „ 3.55
Tiszta gyapju kelme 120 ctm. széles	—98 „ —50
„ „ 95 ctm. „	—64 „ —35
Női posztó (Damentuch)	1.30 „ —80
Jó minőségű szövetek dupla széles	—42 „ —25
Divatos Casmanosi barchetek	—48 „ —27
Jó mosó divat	—35 „ —21
Flanell barchet szintartó	—27 „ —16
18642 db „ 10/4 téli gyapjukendő dbja	6.25 „ 2.80
986 „ 2 személyes paplan	4.75 „ 2.50
64 „ matrác	7.80 „ 4.—
1107 „ pokrócz	1.70 „ 1.—

Maradékok minden csütörtökön 1/4 árban árusítatnak.

Szabókellék és ruhadiszek igen jutányos árban.

Női és férfi fehérneműek, téli alsó ing és nadrágok, ág-garnitúrák, függönyök, szőnyegek és még az ide fel nem sorolt számtalan czikkeek fél árban lesznek elárusítva.

15

UJDONSÁGOK

az 1895. őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi női ruhaszövetek a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségig.

Most érkezett

női

confectió-

ujdonságok,

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes stb.

A legizlésebb női ruhák saját műtermemben elsőrangú erők által készítettnek el.

SZANDITZ ADOLF

divatáruházában

Nagyvárad, Bémer-tér, Lévy-palota.

Női ruhaszövet-minták kívánatra bérmentve.

19

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyváradi-velencei

műkertészeti- és rózsá-telep.

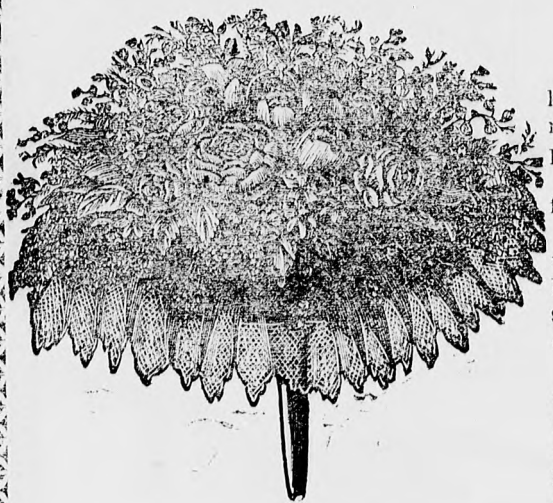
Sürgöny-cím:

Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:

Nagyvárad, Fő-utca (Bazár-épület.)

Telefon-összeköttetés.

Élő virágokból koszorúk.

Koszorúk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve 1-3 frt. Baberkoszorúk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2-5-10 frt.

Ficus és Magnolia koszorúk: a legnagyobb mintájuk a legértékesebb és legfinomabb virágok és palma-lombokkal díszítve 10-25 frt, a mi ezelőtt 35-40 frtba került.

Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítanak s a pontos elküldésért szavatosság vállalnak.

Azonkívül mintegy 50.000 db szemés által nemesített magas törzsű rózsá van készletben, mintegy 600 fajban. Egy éves nemesítésű drbjá 35 kr, 2 éves kiváló szép koronával, darabja 60 kr. 60.000 db gyökér nemes (vurcel echt) egy éves darabja 15 kr, 2 éves kiváló nagy bokrok drbjá 30 kr., melyekről részletes faj és árjegyzék bérmentve kívánatra azonnal megküldetik.

18

Női felöltők

és

szőrme-gallérok,

ugyszintén

leány-köpenyek

a legnagyobb választékban és legjutányosabban

kaphatók:

GRÓSZ HENRIK

női felöltők áruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca 34. szám.

7

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsém a t. vevő közönség tudomására hozni, hogy eddig a Weinberger-féle házban fennállott

fűszer- és csemegeárú-kereskedésemet

a Szent-László-tér

Zsiga-fundatio épületébe

(Magyar- és Kert-utca sarkán)

helyeztem át.

Az eddigi szíves bizalmat megköszönve, a további pártfogást tisztelettel

kérve, vagyok

Hönigsberg N. F.

Üzlethelyiség-változtatás!

HÖNIGSBERG N. F.

HÖNIGSBERG N. F.

UNGÁR JENŐ, előbb HÜGEL OTTÓ

ajánlja

könyv-, mű-, hangjegy-, papír- és írószerek raktárát, minden e szakmába vágó cikkek dús választékban pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett kaphatók.

Ujjonnan berendezett gyorsajtó-nyomdájában mindennemű nyomtatványok, u. m. meghívók, belépti-jegyek, tárczrendek, számlák, látogató-jegyek, árjegyzékek, étlapok, gyász-jelentések stb. gyors és izlésteljes kiállítása a legolcsóbb áron felvállaltatik.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Kizárólag

kész női

felöltők

legnagyobb áruháza

Nemes Mihálynál

Nagyvárad,

Lévay-palota, Köröspart-Corso.

Szabott árak! !Tulfizetés nem létezik!

3

AUSLÄNDER S.

elsőrendű férfi-szabó üzlet Nagyváradon.

21

Legfinomabb kivitelű

öltönyök, paletot, köngalléros köpeny és téli kabátok

mérték szerinti megrendelések mérsékelt áron.

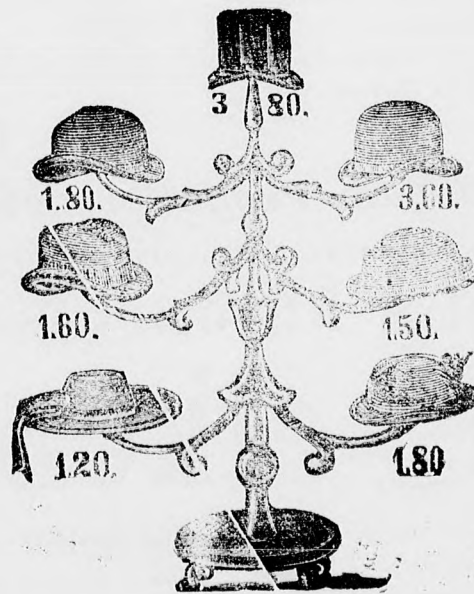
AUSLÄNDER S. Szent-László-téren „Fekete Sas”

szálloda alatt.

Leitner Lázár

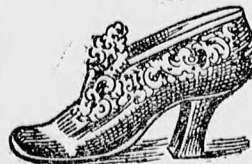
Nagyvárad, Zöldfa-utca

a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

Nagyvárad, Zöldfa-utca,

a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

Első

kalap-, czipő-, fehérnemű

és

FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca, a „Zöldfa“-kávéházzal szemben.

14

A RENO V Á L T

„ZÖLDF A”

a legnagyobb kényelem!!

Éttermek, kávéház berendezése

a fő- és székvárosi hason üzletekkel versenyez.

➤ A modern kivitelben átalakított termek, szobák, egészen újonnan festve és butorozva. ➤

A renovált

Z Ö L D F A

Biharvármegyében

ma a lelegegánsabban és legczélszerűbben berendezett szálloda.

Mélyen tisztelt közönség!

Nem kiméltem költséget, hogy az elavult „Z Ö L D F A” helyiségeit a mai modern igényeknek megfelelőleg berendezhessem.

Hogy ezen czélom sikerült, bizonyítják a helybeli lapokban megjelent kedvező tudósítások és a nagy közönség elismerő nyilatkozatai.

Kittünő boraim és konyhám ajánlani felesleges, a mélyen tisztelt közönség évek óta ismeri; e helyen csupán a további pártfogást kérem.

Megrendelések

➤ *társas reggelire, ebédre, vacsorára vagy lakomára* ➤

étlap avagy megállapított árak szerint mindenkor elfogadtatnak s figyelmesen kiszolgáltatnak.

Kivánatra külön diszes éttermek rendelkezésre állanak.

Havi étkezés. Ebéd és vacsora egy óra 24 trt.

Áll: délben 3 fogás (közte egy sült) és vacsora egy fogás étlapról választva.

➤ Öt napon belőli napok leszámításba nem vétetnek. ➤

Fűthető folyosók. Telefon.

Zónajegyek válthatók.

Minden csütörtökön és vasárnap

Hanza Miska és fia zenekara játszik.

➤ Bővebb értesítés a körlevelekben! ➤

Teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor,

a „Zöldfa” bérője.

e